

**Univerzita Pardubice
Fakulta ekonomicko-správní**

Rizika penzijního pojištění

Bc. Aneta Hrubá

**Diplomová práce
2012**

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Bc. Aneta Hrubá**
Osobní číslo: **E100442**
Studijní program: **N6209 Systémové inženýrství a informatika**
Studijní obor: **Pojistné inženýrství**
Název tématu: **Rizika penzijního pojištění**
Zadávací katedra: **Ústav ekonomie**

Z á s a d y p r o v y p r a c o v á n í :

Cílem diplomové práce bude zobrazení současné situace na trhu penzijního pojištění. Diplomová práce bude řešit:

- rizika spojená s penzijním pojištěním;
- klady a zápory jednotlivých produktů;
- analýzu tuzemských a vybraných zahraničních pojištění;
- aplikaci vybraných vzorových situací penzijního pojištění.

Rozsah grafických prací: -
Rozsah pracovní zprávy: cca 50 stran
Forma zpracování diplomové práce: tištěná/elektronická

Seznam odborné literatury:

BEZDĚK, V. Penzijní systémy obecně i v kontextu české ekonomiky (současný stav a potřeba reform), I. a II. díl, ČNB, Praha 2000

BOLAND, P. J. Statistical and probabilistic methods in actuarial science. Boca Raton : Chapman&Hall/CRC, 2007. 351 s. ISBN 978-1-58488-695-2.

ŠULC, J., Penzijní připojištění, 2. aktualizované a rozšířené vydání, Grada Publishing, Praha 2004, ISBN 80-247-0772-1.

ŠULC, J., Alternativy reformy penzijního systému v ČR, skripta VŠFS, Praha 2005

Zákon 42/1994 Sb., o penzijním připojištění (v platném znění)

Vedoucí diplomové práce:

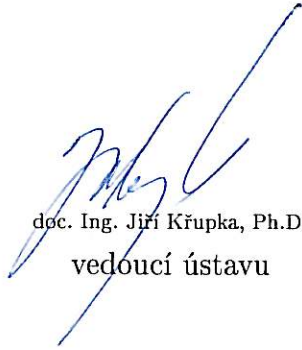

prof. RNDr. Bohuslav Sekerka, CSc.
Ústav ekonomie

Datum zadání diplomové práce: 30. června 2011

Termín odevzdání diplomové práce: 30. dubna 2012

doc. Ing. Renáta Myšková, Ph.D.
děkanka

L.S.

doc. Ing. Jiří Křupka, Ph.D.
vedoucí ústavu

V Pardubicích dne 22. srpna 2011

PROHLÁŠENÍ

Prohlašuji, že jsem tuto práci vypracovala samostatně. Veškeré literární prameny a informace, které jsem v práci využila, jsou uvedeny v seznamu použité literatury.

Byla jsem seznámena s tím, že se na moji práci vztahují práva a povinnosti vyplývající ze zákona č. 121/2000 Sb., autorský zákon, zejména se skutečností, že Univerzita Pardubice má právo na uzavření licenční smlouvy o užití této práce jako Školního díla podle § 60 odst. 1 autorského zákona, a s tím, že pokud dojde k užití této práce mnou nebo bude poskytnuta licence o užití jinému subjektu, je Univerzita Pardubice oprávněna ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložila, a to podle okolností až do jejich skutečné výše.

Souhlasím s prezenčním zpřístupněním své práce v Univerzitní knihovně Univerzity Pardubice.

V Pardubicích dne 25. 4. 2012

Bc. Aneta Hrubá

PODĚKOVÁNÍ:

Tímto bych ráda poděkovala svému vedoucímu práce prof. RNDr. Bohuslavu Sekerkovi, CSc. za jeho odbornou pomoc, cenné rady a poskytnuté materiály, které mi pomohly při zpracování diplomové práce.

ANOTACE

Diplomová práce se zabývá penzijním pojištěním, které v dnešní době prochází mnoha změnami. Cílem této práce je zobrazení současné situace na trhu penzijního pojištění. Práce obsahuje teoretické vymezení penzijního pojištění. Dále se zabývá analýzou tuzemských a vybraných zahraničních pojištění a aplikací vybraných vzorových situací penzijního pojištění.

KLÍČOVÁ SLOVA

Penzijní pojištění, riziko, státní příspěvek

TITLE

Risks pension

ANNOTATION

The thesis deals with the pension scheme, which is undergoing many changes today. The aim of this work therefore is to show the current situation of the pension market. The work includes theoretical definition of the pension scheme, it analyzes selected domestic and foreign insurance schemes and copes with the application of selected model situations of the pension.

KEYWORDS

Pension insurance, risk, the state

OBSAH

ÚVOD.....	11
1. HISTORIE PENZIJNÍHO POJIŠTĚNÍ	12
2. DŮCHODOVÝ SYSTÉM V ČR	13
2.1. STÁTNÍ DŮCHODOVÉ POJIŠTĚNÍ (I. PILÍŘ).....	13
2.1.1. Důchodový věk.....	15
2.1.2. Získání nároku na starobní důchod.....	16
2.1.1. Žádost o důchod	17
2.1.2. Prvky výpočtu důchodu.....	18
2.1.3. Základní pravidla zvyšování penzí.....	19
2.1.4. Pojistné	19
2.2. PENZIJNÍ FONDY	20
3. DRUHY PENZIJNÍCH SYSTÉMŮ.....	21
3.1. PROVOZOVATELE PENZIJNÍHO SYSTÉMU	21
3.2. PENZIJNÍ SYSTÉM PODLE ZPŮSOBU FINANCOVÁNÍ	22
3.2.1. PAYG	22
3.2.2. PAYG s nárazníkovým fondem.....	22
3.2.3. Plně fondový systém.....	22
3.2.4. Částečně fondový systém	22
3.2.5. Notional funding.....	23
3.2.6. Shrnutí	23
3.3. PENZIJNÍ SYSTÉM DÁVKOVĚ A PŘÍSPĚVKOVĚ DEFINOVANÝ	23
3.3.1. Dávkově definovaný penzijní systém (defined benefit)	23
3.3.2. Příspěvkově definovaný penzijní systém	23
3.3.3. Hybridní systém	24
3.4. PENZIJNÍ SYSTÉMY POVINNÉ NEBO DOBROVOLNÉ	24
3.5. DAŇOVÉ PROSTŘEDÍ PENZIJNÍCH SYSTÉMŮ.....	24
3.5.1. EET systém.....	24
3.5.2. TEE systém.....	24
3.5.3. Využití.....	24
4. DŮCHODOVÁ REFORMA.....	25
4.1. NÁVRH DŮCHODOVÉ REFORMY.....	27
4.2. ZMĚNY OD ROKU 2012.....	29
4.2.1. Hlavní předpoklady	30
4.3. ZÁKLADNÍ SROVNÁNÍ SYSTÉMŮ DRUHÉHO PENZIJNÍHO PILÍŘE V POLSKU, RUSKU, SLOVENSKU A V ČR	31
4.4. OBLASTI S PŘÍMÝM DOPADEM NA FINANČNÍ ATRAKTIVITU NOVÉHO SYSTÉMU.....	31
4.5. REGULACE A LICENCOVÁNÍ	32
4.5.1. Penzijní společnosti	33
4.5.2. Centrální registr smluv	33
4.5.3. Depozitář důchodového fondu	34
4.5.4. Pojišťovny	34
4.6. ZMĚNY VYVOLANÉ DŮCHODOVOU REFORMOU PRO KLIENTA	34
4.7. PENZIJNÍ SYSTÉM V ČR OD ROKU 2013	35
5. KLADY A ZÁPORY JEDNOTLIVÝCH PRODUKTŮ	36
5.1. PENZIJNÍ PŘIPOJIŠTĚNÍ	36
5.1.1. Daňové zvýhodnění	36
5.1.2. Státní příspěvek	37
5.1.3. Shrnutí výhod penzijního připojištění	37
5.1.4. Shrnutí nevýhod penzijního připojištění.....	38
5.1.5. Přehled penzijních fondů.....	38
5.1.6. Příklad spoření.....	38

5.1.7.	Hlavní výpočty	39
5.2.	DŮCHODOVÉ PŘIPOJIŠTĚNÍ	40
5.2.1.	Daňové zvýhodnění	40
5.2.2.	Shrnutí výhod důchodového pojištění	41
5.2.3.	Shrnutí nevýhod důchodového pojištění	41
5.2.4.	Příklad důchodové připojištění	41
5.3.	DŮCHODOVÉ SPOŘENÍ	42
5.3.1.	Termínovaný vklad	42
5.3.2.	Spořicí účet	43
5.3.3.	Podílové fondy	43
5.4.	SROVNÁNÍ	44
6.	ANALÝZA DŮCHODOVÝCH SYSTÉMŮ VE SVĚTĚ A V ČR	46
6.1.	POLSKO	46
6.1.1.	I. pilíř	46
6.1.2.	II. Pilíř	46
6.1.3.	Nejnovější situace v Polsku	47
6.2.	MAĎARSKO	47
6.2.1.	I. Pilíř	48
6.2.2.	II. Pilíř	48
6.3.	NĚMECKO	49
6.3.1.	I. pilíř	49
6.3.2.	II. Pilíř	50
6.3.3.	III. Pilíř	50
6.4.	ŠVÉDSKO	50
6.4.1.	I. pilíř	51
6.4.2.	II. pilíř	52
6.4.3.	III. pilíř	52
6.5.	NIZOZEMÍ	52
6.5.1.	I. pilíř	53
6.5.2.	II. pilíř	53
6.5.3.	III. pilíř	54
6.6.	ŠVÝCARSKO	54
6.6.1.	I. pilíř	54
6.6.2.	II. pilíř	55
6.6.3.	III. Pilíř	57
6.7.	SHRnutí	57
7.	EKONOMICKÁ AKTIVITA	60
7.1.	MÍRA EKONOMICKÉ AKTIVITY	60
8.	POHLED OBČANŮ ČR NA DŮCHODOVOU REFORMU	64
	ZÁVĚR	65
	POUŽITÁ LITERATURA	67
	SEZNAM PŘÍLOH	69

SEZNAM TABULEK

Tabulka 1: Důchodový věk pojištěnců narozených po roce 1936.....	16
Tabulka 2: Podíl lidí 18-35 let, kteří přejdou do druhého pilíře.....	30
Tabulka 3: Odhad možného počtu účastníků	30
Tabulka 4: Srovnání systémů druhého penzijního pilíře	31
Tabulka 5: Míra přechodů mezi fondy	32
Tabulka 6: Jednotlivé depozitáře s počtem spravovaných penzijních fondů a podílu na trhu .	34
Tabulka 7: Výše státní podpory od ledna 2013	35
Tabulka 8: Penzijní systém 2013.....	35
Tabulka 9: Státní příspěvek k penzijnímu připojištění od roku 2000	37
Tabulka 10: Výše daňové úspory	41
Tabulka 11: Výše státního důchodu v závislosti na příjmu Polsko.....	47
Tabulka 12: Výše státního důchodu v závislosti na příjmu Maďarsko	48
Tabulka 13: Výše státního důchodu v závislosti na příjmu Německo	50
Tabulka 14: Výše státního důchodu v závislosti na příjmu Švédsko	52
Tabulka 15: Srovnání zemí podle celkového indexu.....	53
Tabulka 16: Výše státního důchodu v závislosti na příjmu Nizozemsko.....	54
Tabulka 17: Výpočty míry ekonomické aktivity.....	61

SEZNAM OBRÁZKŮ

Obrázek 1: Podíl obyvatel ve věkové skupině 0-14 a 65+ let v letech 1950-2010	14
Obrázek 2: Počet obyvatel ve věku 65 a více.....	25
Obrázek 3: Vývoj populace v hlavních věkových skupinách	26
Obrázek 4: Vývoj míry závislosti	27
Obrázek 5: Poměr průměrného starobního důchodu a průměrné mzdy v %	28
Obrázek 6: Důchodový věk pro generaci lidí narozených v daném roce	29
Obrázek 7: Základní (cílové) nastavení – navrhované řešení.....	29
Obrázek 8: Rozklad pojistného a jeho zhodnocení	40
Obrázek 9: Srovnání penzijních fondů výnosnost.....	44
Obrázek 10: Míra ekonomické aktivity rok 2010.....	62
Obrázek 11: Počet ekonomicky aktivních obyvatel 2010 muži	63
Obrázek 12: Počet ekonomicky aktivních obyvatel 2010 ženy.....	63

SEZNAM ZKRATEK

ČR	Česká republika
OSSZ	Okresní správa sociálního zabezpečení
Sb.	Sbírka zákonů
OSVČ	Osoba samostatně výdělečně činná
EU	Evropská unie
OECD	Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj
MPSV	Ministerstvo práce a sociálních věcí
ČSU	Český statistický úřad
ČSSZ	Česká správa sociálního zabezpečení
ČNB	Česká národní banka
FO	Fyzická osoba
CP	Cenný papír

ÚVOD

Jako téma diplomové práce jsem si zvolila rizika penzijního pojištění. Penzijní pojištění je dnes velmi diskutovaným tématem. Cílem práce je zhotovení obrazu dnešní situace na trhu důchodového pojištění. Tohoto tématu jsou plná média, a tuto situaci důchodové reformy neřeší jen Česká republika. Každý stát by se měl postarat o svoje občany ve stáří, kdy již nemohou se postarat sami o sebe. Tento druh pojištění má i velmi bohatou historii, která bude také zmíněna, spolu se základními pravdami tohoto pojištění.

V dnešní době stojí tento systém před mnoha pastmi a stát se musí snažit udržet nad vodou svoje finance. Jak je na tom náš stát, při probíhajících změnách ohledně důchodové reformy, jaké využíváme financování a jak je na tom naše populace je také velmi zajímavá část.

V další části diplomové práce, je rozdělení penzijních systémů a co tedy může nastat z hlediska teorie.

V práci je poukázáno na rizika, která mohou plynout z penzijního pojištění, a z nadcházející připravované důchodové reformy. K jakým změnám došlo již začátkem tohoto roku, a způsob jak se s nimi vypořádat, pomocí penzijních produktů. U základních produktů je interpretováno pojištění na důchod za předpokladu stejných podmínek.

Další část diplomové práce se věnuje výhodám a nevýhodám penzijních produktů, které jsou na našem trhu v dnešních dobách nabízeny. Zda se vyplatí spořit si na stáří pomocí jednotlivých produktů a jak nám při tomto spoření napomáhá stát, i když někdy pod záštitou výhod, které se projeví jako přesný opak. Jsou důvody, kdy se mnoho občanů nechá zlákat po přednesení pouze jedné strany mince, a v některých případech nastává finanční problém, který může vést až k finanční katastrofě.

Základní analýza vybraných zahraničních států, které jsou naší republice blízko, nebo mají význam v žebříčku penzijních systémů světa.

1. HISTORIE PENZIJNÍHO POJIŠTĚNÍ

Penzijní pojištění sahá až do hluboké historie. Ne jen v šestnáctém století, kde leží základy tohoto pojištění, byla snaha postarat se o členy rodiny, kteří se nemohli postarat sami o sebe. Tito lidé si nebyli schopni zajistit žádnou penzi, proto měli existenční problémy. V šestnáctém století byla snaha vzít na sebe zodpovědnost za tyto občany, kterou pocítovala nejprve měst a následně i stát.

Mezi hlavní rysy prvních pojištění patřilo vytváření skupin, kde nebylo dáno vymezení, kdo je pojistitel a kdo pojistník. Platba na pojištění nebyla prováděna předem jako je tomu u dnešních pojištění, platba proběhla až po události. V případě nehody, členové skupiny shromáždily finanční prostředky na pomoc postiženému, nebo rodině oběti.

Na konci devatenáctého století docházelo ke vzniku instituce pod vedením státu, která poskytovala ochranu lidem s existenčním problémem z finančních důvodů ve vyšším věku. Dochází k rozvoji společnosti, což vede k přechodu na právní předpisy. Tyto předpisy Československá republika přebrala od Rakouska-Uherska. Postupem času se zdokonalovaly předpisy ovšem s mnoha úskalími.

Nejvýznamnějším mezníkem v historii byl rok 1948. V tomto roce byl přijat zákon o národním pojištění. Zákon vycházel z Beveridgeova modelu z roku 1942. Další roky vývoje pojištění byly ovlivněny Sovětským svazem.

Od roku 1989 proběhlo mnoho změn k našemu dnešnímu penzijnímu systému. Před rokem 2000 proběhla reforma, kde došlo k zrušení preferencí a diskriminaci OSVČ. Sazba pojistného se pohybovala v rozmezí 26 až 28 %.

V roce 2001 docházelo k úpravám výše krácení předčasných důchodů. Poslední úprava nastala v roce 2003, kdy se zvýšil věk odchodu do starobního důchodu, který překročil šedesátku. V tomto roce také zanikl jeden druh důchodu, tzv. dočasně krácený.

2. DŮCHODOVÝ SYSTÉM V ČR

Penzijní pojištění je součástí sociálního zabezpečení spolu s nemocenským pojištěním. Penzijní systém v ČR se skládá ze dvou částí, tzv. pilířů. Prvním z pilířů je povinné státní důchodové pojištění, které je průběžně financováno (PAYGO) a dávkově definováno (DB). Druhá část penzijního systému v ČR je tvořena dobrovolnými penzijními fondy, které jsou soukromé. Tento náš druhý pilíř, se podle terminologie EU může zařadit do tzv. třetího pilíře, který obsahuje produkty komerčních pojišťoven, kam patří i životní pojištění. Druhý pilíř, který je obvyklý v členských mezích EU, je zaměstnavatelský penzijní systém, který ovšem v ČR neexistuje. Stát garantuje správnost ekonomicky vedeného systému. Penzijní systém spravuje ČSSZ, která vznikla v roce 1990 sloučením nositelů nemocenského a důchodového pojištění, příjmy a výdaje spadají do státního rozpočtu, kde je zvláštní účet rezervy pro důchodové reformy, který byl transformován v roce 2008 z účtu s názvem: Zvláštní účet důchodového pojištění.

2.1. Státní důchodové pojištění (I. pilíř)

Státní důchodové pojištění je univerzální a jeho cílem je zabezpečit ekonomicky aktivní obyvatelstvo. Základním právním předpisem pro úpravu nároku ze státního důchodového pojištění, stanovení dávek a vyplácení je zákon č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění. Pro každého pojištěnce je stejná právní úprava a neexistují zde odvětvová schémata. Určité odchylky se vyskytují v organizační a administrativní oblasti zabezpečení, jde třeba o policii, celní správu a jiné.

V druhé polovině devadesátých let proběhlo v důchodovém pojištění několik změn, aby došlo ke snížení příliš velké štedrosti a tím aby se zlepšila situace, která by vedla k finanční nerovnováze. Právě v těchto letech došlo k začátku průběžného zvyšování věku odchodu do důchodu a hlavně k promítnutí celoživotních výdělků právě do procentní výměry. I přes mnohá opatření se státní systém penzijního pojištění ocitá v deficitu již od roku 1997. Dalším problémem spjat s deficitem byla možnost odejít do předčasného důchodu, tato možnost byla také mnohokrát upravena, jelikož například v roce 1998 byl 50% podíl předčasných důchodců na nově příchozích.

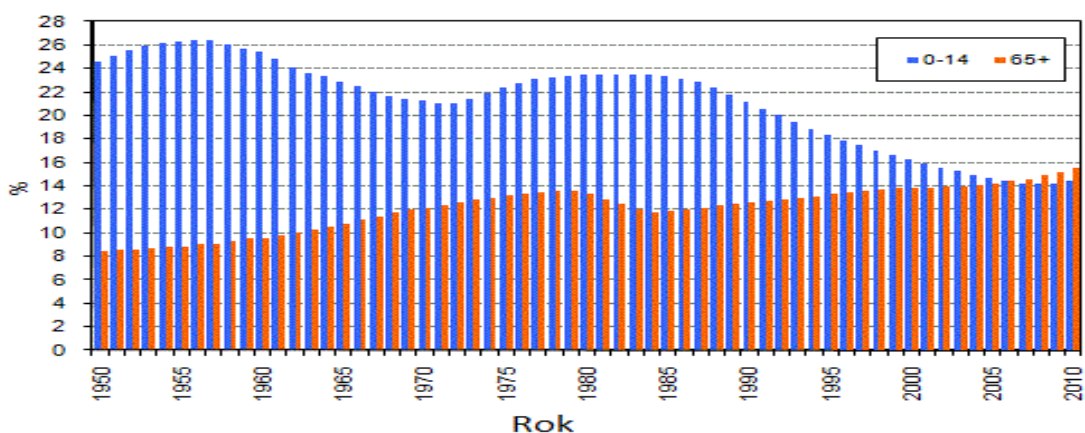
ČSSZ každý rok pravidelně předkládá zaměstnavatel evidenční listy důchodového pojištění svých zaměstnanců. V polovině roku 2005 vznikl registr pojištěnců, který je pravidelně aktualizován. V průběhu dalšího roku, došlo k vytvoření tzv. individuálních kont pojištěnců.

V dnešní době, státní důchod pobírá více jak 99 % občanů, kteří překročili věkovou hranici pro nárok na starobní důchod. Účast na důchodovém pojištění je povinná po splnění daných podmínek, ovšem je zde i účast nepovinná v určitém stanoveném rozsahu. Rozhodnutí o výši a nároku na důchod vždy přezkoumá soud. Proti rozhodnutí ČSSZ lze podat odvolání do třiceti dnů od jeho oznámení účastníku řízení. Lhůta pro podání žaloby na rozhodnutí je dva měsíce ode dne doručení rozhodnutí. Stát garantuje státní důchodové pojištění, jelikož důchodci jsou závislí na příjmech od státu. Hlavním principem ve státním důchodovém pojištění je princip solidarity.

Státní penzijní systém vyplácí čtyři druhy dávek. Jde o starobní důchod, invalidní důchod, vdovské a vdovecké důchody a sirotčí důchod. Výše důchodů je určena jako součet základní a procentní výměry. Základní výměra je pro každou osobu stejná, bez ohledu na výdělky, oproti tomu procentní výměra je stanovena dle velikosti výdělku v minulosti aktivní osoby. Jestliže vzniká nárok na více než jeden důchod stejného druhu, nebo byly splněny podmínky na starobní a zároveň na invalidní důchod, potom bude vyplácen pouze ten vyšší. Pokud však nárok je splněn na kombinaci jednotlivých důchodů, potom je vyplácen pouze jeden v plné výši a z druhého, na který vznikl nárok, je vyplacena polovina procentní výměry.

Zákonem stanovený věk pro získání nároku na starobní důchod se postupně zvyšuje.

Na obrázku 1 je znázorněn podíl obyvatel v procentech postproduktivního a předproduktivního věku. Je zde viditelný trend růstu obyvatel v postproduktivním věku a oproti tomu významný pokles obyvatel v předproduktivním věku. V roce 1950 byla převaha jedinců v předproduktivním věku o více než 60 % oproti věku postproduktivnímu. V roce 2006 došlo k vyrovnání a v současné době začíná být převaha obyvatel v postproduktivním věku.

Obrázek 1: Podíl obyvatel ve věkové skupině 0-14 a 65+ let v letech 1950-2010

Zdroj: <http://vdb.czso.cz>

2.1.1. Důchodový věk

Pokud je žena nebo muž narozen před rokem 1936, potom muž může odejít do důchodu ve věku šedesáti let. U žen je to komplikovanější, zde odchod do důchodu závisí na počtu dětí.

Odchod do důchodu ženy:

- 53 let, pokud vychovaly alespoň pět dětí,
- 54 let, pokud vychovaly tři nebo čtyři děti,
- 55 let, pokud vychovaly dvě děti,
- 56 let, pokud vychovaly jedno dítě, nebo
- 57 let.

Následující tabulka ukazuje věk odchodu do důchodu u mužů a žen, kteří se narodili po roce 1936.

Tabulka 1: Důchodový věk pojištěnců narozených po roce 1936

Důchodový věk pojištěnců narozených po roce 1936						
Rok narození	Důchodový věk činí u					
	mužů	žen s počtem vychovaných dětí				
		0	1	2	3 a 4	5 a více
1936	60r+2m	57r	56r	55r	54r	53r
1940	60r+10m	57r+8m	56r+4m	55r	54r	53r
1941	61r	58r	56r+8m	55r+4m	54r	53r
1942	61r+2m	58r+4m	57r	55r+8m	54r+4m	53r
1943	61r+4m	58r+8m	57r+4m	56r	54r+8m	53r+4m
1944	61r+6m	59r	57r+8m	56r+4m	55r	53r+8m
1945	61r+8m	59r+4m	58r	56r+8m	55r+4m	54r
1946	61r+10m	59r+8m	58r+4m	57r	55r+8m	54r+4m
1955	63r+4m	62r+8m	61r+4m	60r	58r+8m	57r+4m
1956	63r+6m	63r+2m	61r+8m	60r+4m	59r	57r+8m
1957	63r+8m	63r+8m	62r+2m	60r+8m	59r+4m	58r
1958	63r+10m	63r+10m	62r+8m	61r+2m	59r+8m	58r+4m
1959	64r	64r	63r+2m	61r+8m	60r+2m	58r+8m
1960	64r+2m	64r+2m	63r+8m	62r+2m	60r+8m	59r+2m
1961	64r+4m	64r+4m	64r+2m	62r+8m	61r+2m	59r+8m
1962	64r+6m	64r+6m	64r+6m	63r+2m	61r+8m	60r+2m
1963	64r+8m	64r+8m	64r+8m	63r+8m	62r+2m	60r+8m
1964	64r+10m	64+10m	64r+10m	64r+2m	62r+8m	61r+2m
1969	65r+8m	65r+8m	65r+8m	65r+8m	65r+2m	63+8m
1970	65r+10m	65r+10m	65r+10m	65r+10m	65r+8m	64r+2m
1971	66r	66r	66r	66r	66r	64r+8m
1972	66r+2m	66r+2m	66r+2m	66r+2m	66r+2m	65r+2m
1973	66r+4m	66r+4m	66r+4m	66r+4m	66r+4m	65r+8m
1974	66r+6m	66r+6m	66r+6m	66r+6m	66r+6m	66r+2m
1980	67r+6m	67r+6m	67r+6m	67r+6m	67r+6m	67r+6m
1981	67r+8m	67r+8m	67r+8m	67r+8m	67r+8m	67r+8m
1982	67r+10m	67r+10m	67r+10m	67r+10m	67r+10m	67r+10m
1983	68r	68r	68r	68r	68r	68r

www.mpsv.cz/cs/618

2.1.2. Získání nároku na starobní důchod¹

1. Pojištěnec má nárok na starobní důchod, jestliže získal dobu pojištění nejméně:

- 25 let a dosáhl aspoň věku potřebného pro vznik nároku na starobní důchod (dále jen „důchodový věk“) před rokem 2010,
- 26 let a dosáhl důchodového věku v roce 2010,
- 27 let a dosáhl důchodového věku v roce 2011,

¹ <http://www.mpsv.cz/cs/618>

- 28 let a dosáhl důchodového věku v roce 2012,
- 29 let a dosáhl důchodového věku v roce 2013,
- 30 let a dosáhl důchodového věku v roce 2014,
- 31 let a dosáhl důchodového věku v roce 2015,
- 32 let a dosáhl důchodového věku v roce 2016,
- 33 let a dosáhl důchodového věku v roce 2017,
- 34 let a dosáhl důchodového věku v roce 2018,
- 35 let a dosáhl důchodového věku po roce 2018.

2. Pojištěnec má nárok na starobní důchod, pokud nesplnil podmínky uvedené pod bodem 1., také tehdy, jestliže získal dobu pojištění nejméně:

- 16 let a dosáhl v roce 2010 věku aspoň o 5 let vyššího, než je důchodový věk stanovený podle § 32 pro muže stejného data narození,
- 17 let a dosáhl v roce 2011 věku aspoň o 5 let vyššího, než je důchodový věk stanovený podle § 32 pro muže stejného data narození,
- 18 let a dosáhl v roce 2012 věku aspoň o 5 let vyššího, než je důchodový věk stanovený podle § 32 pro muže stejného data narození,
- 19 let a dosáhl v roce 2013 věku aspoň o 5 let vyššího, než je důchodový věk stanovený podle § 32 pro muže stejného data narození,
- 20 let a dosáhl po roce 2013 věku aspoň o 5 let vyššího, než je důchodový věk stanovený podle § 32 pro muže stejného data narození.

3. Pojištěnec, který nesplňuje podmínky uvedené v bodě 1. písm. g) až k), má nárok na starobní důchod též, jestliže dosáhl důchodového věku po roce 2014 a získal aspoň 30 let doby pojištění bez náhradních dob pojištění.

4. Pojištěnec, který nesplňuje podmínky stanovené v bodech 1, 2 nebo 3, má nárok na starobní důchod též, jestliže dosáhl věku 65 let a splnil podmínky nároku na invalidní důchod stanovené zákonem o důchodovém pojištění.

2.1.1. Žádost o důchod

Žádost je sepsána spolu s OSSZ příslušná podle místa. Pokud jde o občana, který nemůže vzhledem ke svému zdravotnímu stavu sám podat žádost, na základě potvrzení od lékaře a se souhlasem zdravotně postiženého, může žádost podat rodinný příslušník, nebo jiná osoba i na

základě plné moci. Žádost se může podat nejdříve celé čtyři měsíce před dnem odchodu do důchodu. OSSZ žádost musí sepsat, i když již dopředu je schopna říci, že občan nesplňuje podmínky odchodu do důchodu, nebo pokud chybí doklady potřebné ke schválení žádosti. Zaměstnavatel, který obdrží výzvu od OSSZ o dodání potřebných dokumentů pro schválení žádosti o důchod jeho zaměstnance, je povinen nejdéle do osmi dnů písemně podat tyto dokumenty, nebo informace.

2.1.2. Prvky výpočtu důchodu

Výpočet důchodu probíhá ve dvou základních složkách. První složka závisí na příjmech žadatele o důchod v ekonomicky aktivním období, druhá složka je zcela nezávislá na minulých příjmech. Mezi prvky jednotlivých složek patří:

- rozhodné období pro zjištění příjmů,
- vyměřovací základ,
- všeobecné vyměřovací základy,
- přepočítací koeficient pro úpravu naposledy stanoveného všeobecného vyměřovacího základu,
- koeficient nárůstu všeobecných vyměřovacích základů,
- osobní vyměřovací základ,
- výpočtový základ.

Rozhodné období z tohoto období se zjišťuje hrubé příjmy za období před rokem přiznání důchodu. Do minulosti sahá maximálně do roku 1986, příjmy před tímto rokem se nezahrnují do rozhodného období.

Roční vyměřovací základ hrubé příjmy dosažené za jednotlivé roky rozhodného období vynásobené koeficientem nárůstu všeobecných vyměřovacích základů.

Koeficient nárůstu všeobecných vyměřovacích základů se vypočítá jako pomocí všeobecných vyměřovacích základů a pomocí přepočítacího koeficientu. Koeficient nárůstu se určí jako podíl všeobecného vyměřovacího základu za rok předcházející dva roky před rokem přiznání důchodu vynásobeno přepočítacím koeficientem, a všeobecným vyměřovacím základem za rok, za který se vypočítává roční vyměřovací základ.

Všeobecné vyměřovací základy jsou stanoveny MPSV do třicátého září následujícího roku ve výši průměrné měsíční mzdy za kalendářní rok dle ČSU.

Přepočítací koeficient stanoví MPSV vyhláškou podle ČSU. Výpočet je podíl průměrné měsíční mzdy za první pololetí roku, který o jeden rok přechází priznání důchodu.

Osobní vyměřovací základ je měsíční průměr součtu ročních vyměřovacích základů. Stanovení osobního vyměřovacího základu se z rozhodného období vyloučí některé stanovené doby, tzv. vyloučené doby.

Vyloučené doby jsou náhradní doby spadající do rozhodného období a některé další doby, které jsou uvedeny v zákoně. Jde například o dobu pobírání nemocenského pojištění, dávky invalidního důchodu a jiné.

Výpočtový základ se zjistí redukcí osobního vyměřovacího základu. Existují dvě redukční hranice, první je 44 % průměrné mzdy a druhá činí čtyřnásobek průměrné měsíční mzdy. Do výše první redukční hranice se částka neredukuje, započítává se celá částka. Pokud částka převyší první redukční hranici, ale nepřesáhne druhou, zápočet činí 26 %. K částce přesahující druhou redukční hranici se nepřihlíží.²

2.1.3. Základní pravidla zvyšování penzí

Zvyšování penzí probíhá pravidelně začátkem každého roku, výjimka může nastat v případě vysoké inflace. Vysoká inflace je považována taková inflace, která bude minimálně 5 %. Zvyšování důchodů je zákonem nastaveno, tak aby se zvýšení penze vyrovnalo růstu cen, a dále se zvyšuje o jednu třetinu růstu reálné mzdy. Základní výměra důchodu se zvyšuje dle růstu průměrné mzdy a procentní výměra se zvyšuje dle růstu spotřebitelských cen. Celkový růst indexu spotřebitelských cen je zjišťován za dvanáct měsíců a to srpna kalendářního roku před rokem zvýšení důchodů. Může dojít i k mimořádnému zvýšení důchodů, pokud nastane situace, že růst cen během sledovaného období dosáhne minimálně 5 %. První výplata důchodů zvýšených mimořádně je vyplacena pátý měsíc po překročení hranice růstu cen.

2.1.4. Pojistné

Pojistné vybírá OSSZ, je placeno zaměstnanci, zaměstnavateli a OSVČ. Důchodové pojistné činí celkem 28 % z vyměřovacího základu, 21,5 % hradí zaměstnavatel a 6,5 % zaměstnanec. Platba pojistného je upravena dle zákona č. 589/1992 Sb. o pojistném na

² Pro čtvrté čtvrtletí roku 2011 a pro roky 2012 až 2014 platí přechodné období se třemi redukčními hranicemi – první ve výši 44 % průměrné mzdy, druhá ve výši v zásadě odpovídající současné výši druhé redukční hranice, tj. 116 % průměrné mzdy, a třetí ve výši čtyřnásobku průměrné mzdy. Částka do první redukční hranice se bude vždy hodnotit 100 %. Z částky nad první redukční hranici do druhé redukční hranice se v období od 30. září 2011 do 31. prosince 2011 bude počítat 29 %, v roce 2012 28 %, v roce 2013 27 % a v roce 2014 26 %. Z částky nad druhou redukční hranici do třetí redukční hranice se v období od 30. září 2011 do 31. prosince 2011 bude počítat 13 %, v roce 2012 16 %, v roce 2013 19 % a v roce 2014 22 %. Z částky nad třetí redukční hranici se v období od 30. září 2011 do 31. prosince 2011 bude počítat 10 %, v roce 2012 8 %, v roce 2013 6 % a v roce 2014 3 %.

sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku s účinností od roku 1993. Tento zákon stanovuje plátce a způsob výpočtu příspěvku.

Pojistné je část příjmu státního rozpočtu současně i pokuty, penále atd. Od roku 1996 je individuální účet zařazen do státních aktiv. Tento účet evidoval kladný rozdíl mezi výnosy a náklady na pojištění. Prostředky na tomto účtu sloužili pouze pro výplatu důchodu a na vyrovnání záporného zůstatku. Finanční prostředky na tomto účtu nebylo možno investovat. Od začátku roku 2008, kdy došlo k povolení investování peněz z individuálního účtu, jsou považovány výnosy za příjem účtu a zpráva o hospodaření je součástí státního závěrečného účtu.

Maximální vyměřovací základ je omezen minimem, tak i maximem. Pro rok 2012 dochází ke změně maximálního vyměřovacího základu. V roce 2011 tento základ činil 72násobek a v roce 2012 je snížen na 42násobek průměrné mzdy. Maximální vyměřovací základ je tedy 1 206 576 Kč v roce 2012, oproti roku 2011 a 2010, kde byl maximální vyměřovací základ o více jak půl milionu větší.

2.2. Penzijní fondy

Doplňkové dobrovolné pojištění je realizováno podle zákona č. 42/1994 Sb. o penzijním připojištění se státním příspěvkem. Další dobrovolné produkty spoření si na stáří je upraven zákonem č. 277/2009 Sb. o pojišťovnictví. Systém penzijního připojištění se skládá ze soukromých penzijních fondů, existuje od roku 1994. Tato část penzijního pojištění je dobrovolná. Jde o penzijní pojištění se státním příspěvkem, kterých je tu od konce roku 2008 stabilně, dokud ke konci roku nedošlo k zániku jednoho z penzijních fondů. Došlo tedy k velké redukci v počtu penzijních fondů, jelikož v roce 2000 bylo evidováno 23 penzijních fondů v ČR. V dnešní době bylo evidováno celkem účastníků na penzijním pojištění se státním příspěvkem za rok 2011 necelých čtyři a půl milionu osob.

3. DRUHY PENZIJNÍCH SYSTÉMŮ

Penzijní systémy se člení podle mnoha kritérií. Postup třídění byl zvolen podle Bezděka. Každá země využívá jiný druh financování, nebo má jiný poměr veřejného a soukromého sektoru, proto je dobré si trochu teoreticky přiblížit jednotlivé možnosti, jak se penzijní systém vůbec může klasifikovat.

Klasifikace dle provozovatelů

- Veřejný sektor
- Soukromý sektor

Rozdělení dle financování

- PAYG
- PAYG s nárazníkovým fondem
- Plně fondový systém
- Částečně fondový systém
- National fading

Dělení podle penzijních dávek

- Příspěvkově definované
- Dávkově definované

Penzijní systém dle daňového prostředí

- EET systém
- TEE systém

3.1. Provozovatelé penzijního systému

Každá země má penzijní pojištění, některá země provozuje penzijní pojištění sama, stává se tedy veřejným provozovatelem penzijního systému. Tato situace je zavedená v ČR, kde stát provozuje penzijní pojištění. Stát odpovídá za vybírání příspěvků a následné vyplácení penzí. Tento tzv. státní důchodový systém znamená, že dnešní plátcí sociálního pojištění se skládají na výplatu penzí pro příjemce důchodů. Státní penze se rozdělují na dva druhy, paušální penze (flat-rate) a penze spjaté s výdělkem (earnings-related). Paušální penze se vyznačuje stejnou velikostí dávky pro každého důchodce, tato penze nezávisí na výdělku penzisty v období ekonomické aktivity. Penze spjaté s výdělkem diferencují důchod dle výdělků v ekonomicky aktivním věku jedince.

Penzijní systémy provozované soukromým sektorem přenáší odpovědnost za dávky a příspěvky na soukromý sektor. Rozlišují se dva druhy soukromého penzijního sektoru. První situací je, když penze jsou pod vedením zaměstnavatele. A druhá situace znamená individuální pojištění, kde se občané o sebe starají sami. Občané si v období své ekonomické aktivity spoří na stáří a nespolehají se na stát.

3.2. Penzijní systém podle způsobu financování

Podle způsobu financování se penzijní systémy dělí na PAYG, PAYG s nárazníkovým fondem, plně fondový systém, částečně fondový systém a notional funding.

3.2.1. PAYG

Tento systém je založen na pomoci ekonomicky aktivních obyvatel starším ekonomicky neaktivním jedincům. Pracující občané přispívají dávkami na výplatu důchodů. Systém předpokládá koloběh, dnešní ekonomicky aktivní občané budou potřebovat také zajistit ve stáří, což bude úkolem dnešních dětí. PAYG předpokládá výnosy podle demografického vývoje. ČR se potýká s problémy populace, co se do počtu týče, proto se tedy mohou očekávat komplikace ohledně malého počtu přispívajících, což může vést k radikálnímu snížení penzí nebo naopak zvýšení příspěvků. Nesporná výhoda toho systému spočívá v odolnosti vůči inflaci.

3.2.2. PAYG s nárazníkovým fondem

PAYG a nárazníkovým fondem je PAYG systém. Jde o systém, který v minulosti dosahoval zisku, a ty se investovali na kapitálovém trhu. Toto obchodování na kapitálovém trhu přineslo úrokový výnos, který se využil pro financování penzijních dávek. PAYG s nárazníkovým fondem (buffer fund) je kombinací PAYG a fondového systému. Tento systém tedy vznikl seskupením tzv. protipólů.

3.2.3. Plně fondový systém

Nespornou výhodou systému je, že nespolehá na mezigenerační solidaritu. Penze se odvíjí od výše spoření jedince a od výše výnosu z penzijního fondu. Jde o plně kapitálový systém. Plně fondový systém je založen také částečně na pojistně matematickém principu.

Výhodou je tady nezávislost na demografickém vývoji, oproti tomu riziko u plně fondového systému je inflace a investice na kapitálovém trhu.

3.2.4. Částečně fondový systém

Jde o tzv. hybrid, který vznikl spojením PAYG a plně fondového systému. V praxi se můžeme setkat s dvěma pilíři v tomto systému. První pilíř je s PAYG financováním a druhý je s plně fondovým systémem. Na druhém pilíři probíhá individuální spoření.

3.2.5. Notional funding

Zdánlivě fondový přístup má za úkol propojit výhody z PAYG a plně fondového přístupu. Tok peněz je stejný jako v PAYG systému a plně fondový systém je promítá v určování výše penze. Tento systém vede pro každého účastníka účet, na který se mu zapisují jeho příspěvky a k nim zhodnocení. Vyskytuje se zde tzv. hypotetická míra výnosnosti, která se definuje jako míra růstu. Častá chyba je považovat hypotetickou míru výnosnosti za stejnou jako je tržní míra výnosnosti.

Výše penze je závislá na skutečném konečném stavu na jedincově individuálním účtu a ne na průměrně očekávané délce života budoucí generace penzistů. Na účtech jednotlivců jsou zůstatky jen hypotetické, skutečné finanční prostředky jsou použity na výplaty současných důchodců, na účtech se pouze papírově zvedá jejich zůstatek. Tento systém je znám jako tzv. NDC schéma.

3.2.6. Shrnutí

Obecně platí, že státní penzijní systém využívá PAYG a soukromá sféra jsou plně fondově financována, i když se mohou vyskytnout případy, kde tomu tak není.

3.3. Penzijní systém dávkově a příspěvkově definovaný

Existuje jeden hlavní rozdíl mezi systémem dávkově a příspěvkově definovaným, je to garantovaná výše důchodu. Oproti tomu společným znakem je pro oba přesně definovaná výše příspěvku do systému. Pojistně-matematické výpočty bývají jednodušší u příspěvkově penzijních plánů než u dávkově penzijních plánů.

3.3.1. Dávkově definovaný penzijní systém (defined benefit)

Defined benefit stanoví výši dávek v důchodu již předem a podle toho se stanoví výše příspěvků. Dávkově definovaný penzijní plán je závislý na vyměřených dávkách, finanční náklady v podstatné míře závisí na vývoji demografických a ekonomických parametrů. Z tohoto důvodu jsou v tomto penzijním plánu poměrně obtížné pojistně-matematické výpočty. Tento penzijní plán je nastaven, aby výpočty budoucí penze byly snadno spočitatelné i pro občany, kteří odchod do důchodu čeká až za několik let. Výpočet penze je dán podle již známých parametrů, jako například počet odpracovaných let, nebo výše příjmů žadajícího jedince o penzi.

3.3.2. Příspěvkově definovaný penzijní systém

Tyto systémy neposkytují účastníkovi velkou míru jistoty ve výši budoucích penzí. Účastník platí předem stanovenou příspěvkovou sazbu, ale jeho budoucí důchod se odvíjí také od míry výnosu při investování těchto příspěvků. Výše penze je stanovena až před odchodem

do důchodu, nelze si tedy spočítat mnoho let předem, jaký bude nárok na důchod. Příspěvkově definované penzijní systémy z hlediska financování využívají plně fondový nebo notional funding systém.

V 90. letech nastává odliv od dávkově definovaného systému k příspěvkovému. Po odlivu k příspěvkovému systému nastává větší motivace k práci a vyšším výdělkům, to je limitováno nastavením maximální výší příspěvků.

3.3.3. Hybridní systém

Hybridní systém je kombinací dávkově a příspěvkově definovaného systému. Příspěvek od jedince je připsán formou příspěvkově definovaného systému, zatím co příspěvek např. od zaměstnavatele se připisuje dávkově definovaným systémem. Systém v ČR je příspěvkově definovaný, ovšem při invalidní penzi může být použit i dávkově definovaný přístup.

3.4. Penzijní systémy povinné nebo dobrovolné

Penzijní plány jsou jak dobrovolné, tak i povinné. Situace se liší stát od státu. Obecně však platí, že vyspělý stát má státní penzijní systém povinný a soukromý systém je dobrovolný.

3.5. Daňové prostředí penzijních systémů

Daňové systémy jsou velmi těžko klasifikovatelné, ohledně penzijních systémů máme dvě základní daňová prostředí.

3.5.1. EET systém

Systém, kde jsou příspěvky i investiční výnosy osvobozeny od daně, samotné dávky penze ale dani podléhají. Použití v praxi je takové, že příspěvky jsou odčitatelnými položkami, výnosy se nedaní, ale příspěvek na důchod podléhá dani z příjmů.

3.5.2. TEE systém

Jde o systém obrácený k EET. Příspěvky jsou zdaněny, platba příspěvků probíhá z čisté mzdy a důchod s výnosy již nepodléhají dani z příjmů.

3.5.3. Využití

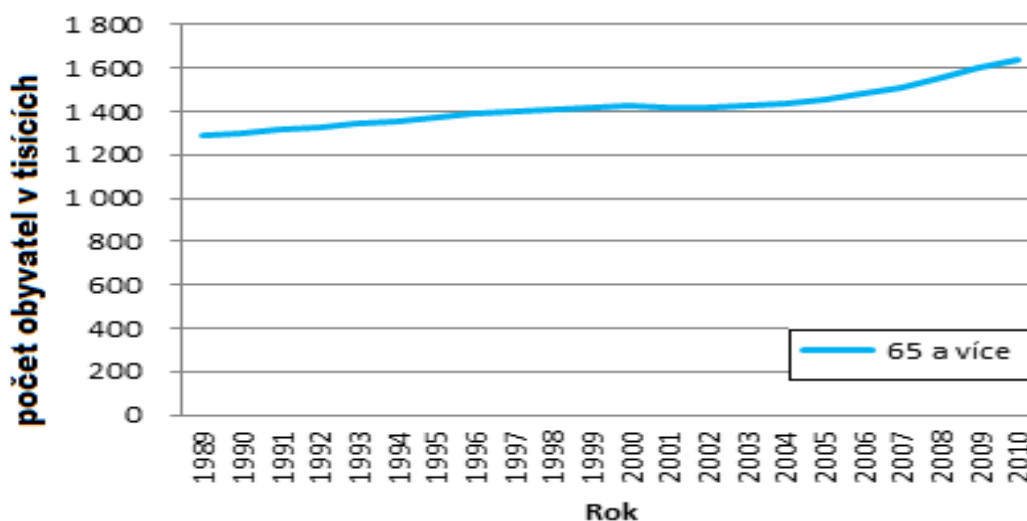
Většina zemí využívá systém TEE pro povinné penzijní pojištění a EET se používá v penzijním pojištění dobrovolném.

4. DŮCHODOVÁ REFORMA

Dle Ústavy ČR má každý občan právo na důstojné a přiměřeně zabezpečené stáří.

Nynější důchodový systém je založen na průběžném financování. Z tohoto důvodu je penzijní systém ohrožen dvěma hlavními riziky. Prvním důvodem je dožití se občanů. Zatím co před několika lety, se lidé nedoživaly takového věku jako dnes, s tím souvisí delší doba výplat penzí, než tomu bylo před lety. Důchodový systém zde byl nastaven před více než sto lety, v tomto období byla délka důchodu jedince mnohem kratší než dnes. Zatím co před sto lety se délka důchodu pohybovala v řádu několika let, v dnešní době může jít o několik desítek let. Lidé se dožívají stále vyššího věku, a populace stárne, proto ubývá ekonomicky aktivních občanů.

Následující graf zobrazuje vývoj věkové skupiny 65+ od roku 1989. Do roku 2002 byl růst pozvolný, zatím co od tohoto roku dále jde křivka strměji nahoru. Od roku 1989 do roku 2002 se zvýšil počet obyvatel 65+ o cca jeden milion. Od roku 2002 do roku 2010 narost počet těchto obyvatel o více jak dva miliony.

Obrázek 2: Počet obyvatel ve věku 65 a více

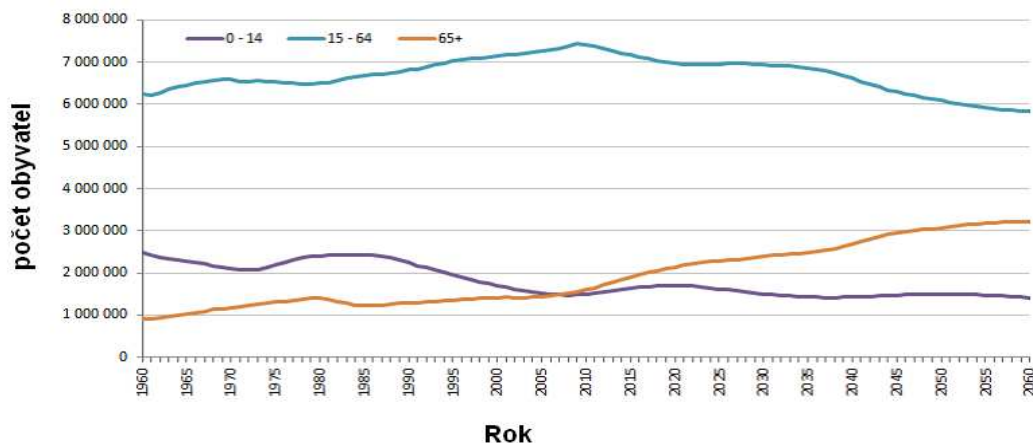
Zdroj: Vlastní úprava dat z [23]

Druhým problémem je nízká porodnost. Čímž bude ubývat ekonomicky aktivních obyvatel, kteří budou přispívat do penzijních systémů. Následkem těchto dvou problémů bude v budoucnu růst nerovnováha v penzijním systému.

Hrozící nerovnováha je ukazatelem potřeby důchodové reformy. Dle statistik, pokud by neproběhla důchodová reforma, odchod do důchodu by se posunul až na věk 69 let. A to bez rozdílu pohlaví.

Důchodová reforma má za úkol zvýšit spořicí složku v penzijním systému, která je prozatím jen doplňková. Proto je důchodová reforma považována jako příležitost pro pojišťovny.

Obrázek 3 znázorňuje historický a předpokládaný vývoj růstu a poklesu jednotlivých věkových skupin. Na grafu je významný bod, kdy se poprvé skupina 65+ dostává nad skupinu 0-14 a tento trend vzrůstu skupiny 65+ a poklesu skupiny 0-14 by měl pokračovat i v dalších letech. Věková skupina 15-64 přibližně v tomto období dosáhla svého vrcholu.

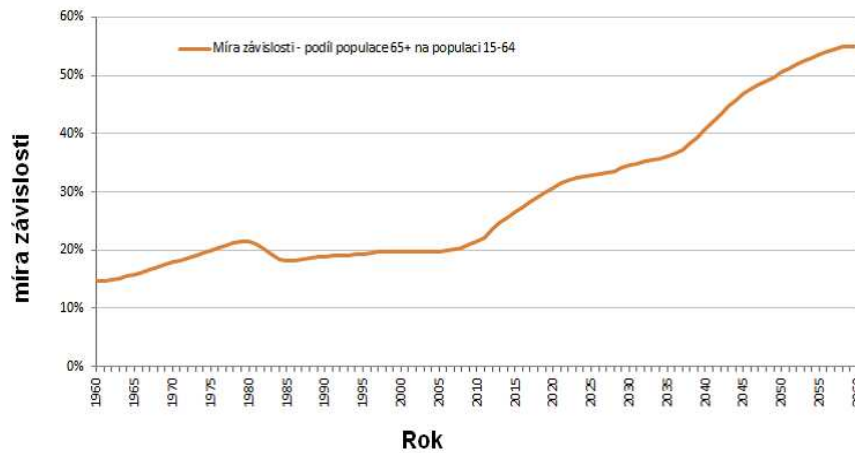

Obrázek 3: Vývoj populace v hlavních věkových skupinách

Zdroj: EUROPOP 2011

Podle posledních informací na jednoho důchodce připadá 1,8 ekonomicky aktivních obyvatel. Pokud se systém penzijního pojištění neupraví, tak v roce 2050 bude na jednoho důchodce připadat 1,2 plátců sociálního pojištění. V návaznosti na to se stále prohlubuje schodek v penzijním pojištění, který v dnešních dnech činí kolem 30 miliard ročně. Proto je tedy za potřebí, hledat další zdroje financování pro mladší generace.

Graf vývoj míry závislosti dokazuje růst závislosti věkové skupiny 65+ na skupině 15-64.

Obrázek 4: Vývoj míry závislosti

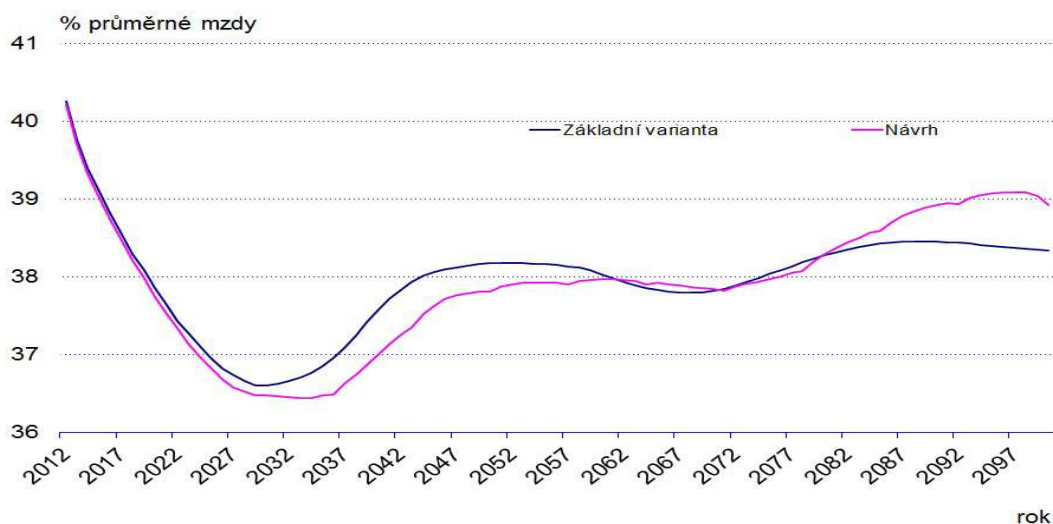
Zdroj: EUROPOP 2011

4.1. Návrh důchodové reformy

Návrhem důchodové reformy se zabývá většina politických stran. Existuje několik způsobů jak reagovat na nepříznivou situaci penzijního systému. Jednou z možností je, že vláda může změnit vnitřní parametry penzijního systému. Vnitřní parametry systému:

- velikost příspěvkové sazby,
- změna věku odchodu do důchodu,
- indexace penzijních dávek,
- velikost průměrného RR (podíl mezi průměrným důchodem a průměrnou mzdou v ekonomice).

Dle prognóz, by mělo dojít k zlepšení bilance základního pojištění na důchod. Zlepšení této bilance v budoucnu neovlivní úroveň zabezpečení na stáří. Nedojde k ovlivnění úrovně zabezpečení na stáří, protože poměr průměrného starobního důchodu a průměrné mzdy bude srovnatelný, jak je vidět na obrázku 5.

Obrázek 5: Poměr průměrného starobního důchodu a průměrné mzdy v %

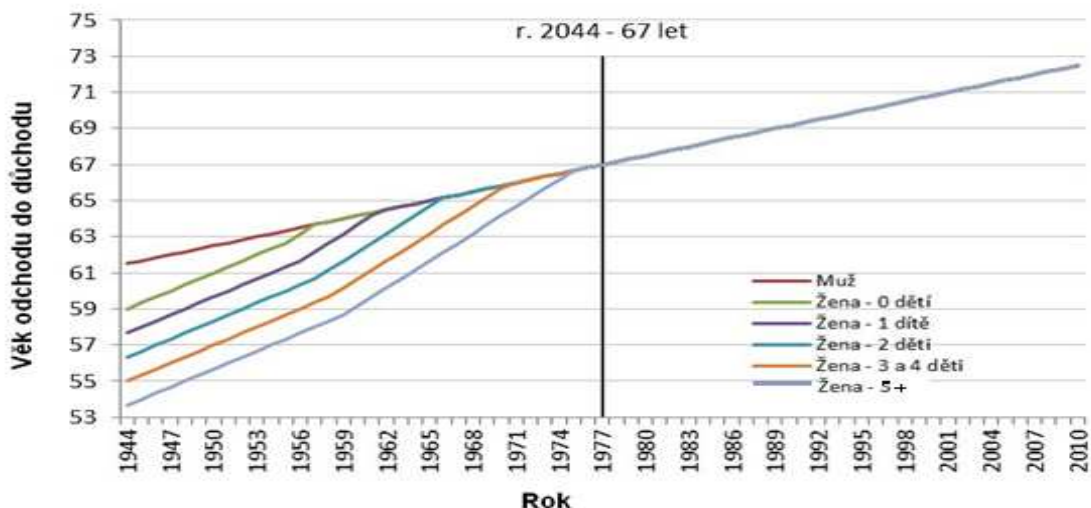
Zdroj: www.mpsv.cz/analzy

Ministerstvo práce a sociálních věcí v návrhu důchodové reformy, zanechává současný průběžný systém, do něhož přispívají ekonomicky aktivní občané a z téhož systému jsou vypláceny dávky na starobní důchod. Tento pilíř zajišťuje určitou úroveň důchodů i pro občany s nižšími příjmy, aby se ve stáří vyhnuly chudobě. Zároveň systém musí být nastaven tak, aby byl výhodný i pro občany přispívající, ti kteří platí sociální pojištění a jiné daně. Každý bude mít možnost odvádět si částku na svůj soukromý penzijní účet, kde bude docházet k zhodnocování uložených finančních prostředků.

Hlavní proměna by měla být zavedení druhého pilíře. Obsahem reformy tedy bude možnost dobrovolného fondového penzijního spoření, kde se 3 % ze sociálního pojištění vyvedou na soukromý penzijní účet za předpokladu, že zde také proběhne vlastní platba ve výši 2 % ze stejného základu, ze kterého se vypočítává sociální pojištění. Vstup do tohoto pojištění bude věkově omezen, pouze pro osoby mladší 35. Pokud však do systému vstoupí, nebudou moci z něj vystoupit. Jestliže věk osoby je vyšší jak hranice 35 let, bude vyhrazeno období od začátku ledna až do konce června roku 2013, pro vstup i starších občanů. Další možností, kterou chce vláda umožnit je dobrovolné uložení částky 1 % ze mzdy ve prospěch svých rodičů v rámci mezigenerační solidarity. O tento bonus však nebude snížena mzda potomka, jde jen o souhlas, který umožní poskytnutí státního příspěvku na přilepšení rodičům v penzi.

Cílem reformy není úspora na vyplacených důchodech, ale lepší rozložení rizika a výhodnější spoření na penzi. Tedy vytvoří se nová soustava, kde místo dvou pilířů bude mezi ně vložen další.

Obrázek 6 znázorňuje závislost roku narození jedince a jeho nárok na odchod do důchodu. V grafu je názorný růst věku odchodu do důchodu, který v minulých letech byl výrazně nižší. Od roku 1974 je již graf lineární a není ovlivněn jinými faktory, jako je například počet dětí u žen a nerozhoduje již ani pohlaví jedince.

Obrázek 6: Důchodový věk pro generaci lidí narozených v daném roce

Zdroj: www.mpsv.cz, analýza

4.2. Změny od roku 2012

S účinností od 1. ledna 2012 byly přijaty změny, které by měli přispět k udržitelnosti systému.

- Dle navrhovaného řešení by mělo dojít k změně v konstrukci výpočtu důchodu a k dalším změnám vedoucí k zlepšení finanční situace důchodového pojištění.

	Stav v roce 2011	Navrhovaný stav
Maximální vyměřovací základ pro pojistné	600% PM	400 % PM
Rozhodné období	25 (30) let	Celoživotní
Základní výměra	2230 Kč (9% PM)	9 % PM
Zápočet za každý rok pojištění	1,50%	1,50%
1. Redukční hranice	11000 Kč (\approx 44%PM)	44 % PM
2. Redukční hranice	28200 Kč (\approx 114% PM)	400 % PM
Zápočet do 1. redukční hranice	100%	100%
Zápočet do 2. redukční hranice	30%	26%
Zápočet nad 2. redukční hranici	10%	0%

Obrázek 7: Základní (cílové) nastavení – navrhované řešení

Zdroj: www.mpsv.cz

- Trvající prodlužování odchodu do důchodu. U mužů by se mělo pokračovat ročně o 2 měsíce, a to i nad věkovou hranici 65 let. Ženám narozené po roce 1956 by se mělo zvýšit tempo prodloužení odchodu do důchodu ze 4 měsíců ročně na 6 měsíců, aby se srovnal věk odchodu do důchodu žen a mužů. Dle předpokladů by mělo dojít ke sjednocení v roce 2041.
- Zvyšování důchodů by mělo odpovídat růstu indexu cen a třetině růstu reálných mezd. O zvyšování nebude rozhodovat vláda, jako tomu bylo doposud, ale bude to ošetřeno vyhláškou dle zákona o důchodovém pojištění s přesně vymezenými pravidly.
- Zpřísnění podmínek pro nárok vdovský/vdovecký důchod.
- Prodlužování rozhodného období pro stanovení osobního vyměřovacího základu.
- Snížením výhod pro odchod do předčasného důchodu, a to pomocí zmínění odstupňování sazeb redukce procentní výměry.

4.2.1. Hlavní předpoklady

Odhad počtu lidí ve skupině 18-35 let, kteří přejdou do druhého pilíře (opt-out rate). Odhady byly počítány s ohledem na mentalitu českého národa. Tabulka 2 ukazuje v procentech odhad budoucích účastníků druhého pilíře, optimisticky předpokládá, že v roce 2013 bude druhého pilíře využívat třetina osob ve věku 18-35 let. Druhá tabulka je shodná s předešlou, zatím co procenta mezi rokem 2014 a 2015 klesají, počet lidí v tabulce 3 konstantně roste. Konstantní růst je zapříčiněn vyšším počtem osob ve věku 18-35 v nejbližších letech.

Tabulka 2: Podíl lidí 18-35 let, kteří přejdou do druhého pilíře

	2013	2014	2015
Míra v %	20	35	30

Zdroj:[18]

Tabulka 3: Odhad možného počtu účastníků

	2013	2014	2015
Počet v tis.	540	660	770

Zdroj:[18]

Odhad počtu lidí ve skupině třicet pět let a více, kteří přejdou do druhého pilíře v prvním pololetí roku 2013 je 5 %.

4.3. Základní srovnání systémů druhého penzijního pilíře v Polsku, Rusku, Slovensku a v ČR

Zavedení druhého pilíře proběhlo již v mnoha zemích. Časově nejbližší k zavedení druhého pilíře v ČR je Slovensko a Rusko. K porovnání bylo použito ještě Polsko, které je nám nejbližší životní úrovní obyvatelstva z našich sousedních států.

Tabulka 4: Srovnání systémů druhého penzijního pilíře

	Polsko	Rusko	Slovensko	ČR
Rok uvedení	1999	2005	2005	2013
Povinný/Nepovinný	Povinné pro občany narozené v roce 1969 a později. Volitelné pro občany narozené mezi lety 1949 a 1968 včetně	Povinné, volitelný přestup do nestátních fondů	Od roku 2008 dobrovolný vstup	Volitelný
Výše příspěvků	2,3 % do roku 2012 a poté bude postupně růst až na 3,5 % v roce 2017	6% a pokud si bude klient přispívat další částkou, tak stát mu přispěje stjenou částkou až do výše cca 300 EUR	9% povinného odvodu na pojištění	3% opt-out ze státního fondu + 2% z vlastních fondů
Zahrnuje osoby	Které nastupují do prvního zaměstnání	Starší 18-ti let	Všechny zaměstnané osoby	18-35 let, v prvním pololetí 2013 všichni nad 18 let
Průměrná výše příspěvků v EUR	384 Eur ročně	cca. 400 Eur ročně	cca. 900 Eur ročně	cca 700 Eur v roce 2013
Počet osob v třetím pilíři penzijního systému v roce 2010	342,5 tis. Klientů v rámci zaměstnaneckých penzijních fondů a 792,5 tis. V rámci individuálních penzijních fondů. Celkem 1135 tis. Osob	6 609 tis.	850 tis.	4 595 tis.

Zdroj: [18]

4.4. Oblasti s přímým dopadem na finanční atraktivitu nového systému

Nejdůležitější bude informovanost obyvatelstva, pokud se občané nedozvědí jaké výhody a nevýhody, či úskalí spočívají v novém penzijním systému, nebude o nové možnosti zájem.

Samozřejmě pokud tedy reforma bude probíhat, měla by se za ní postavit i vláda. Je zbytečné investovat do marketingu na všechny věkové kategorie občanů, nejvíce se to bude týkat v roce 2013 osob starších osmnácti let. Proto je dobré marketing vést cíleně. Bude záležet na jednotlivých pojišťovnách, jak se k produktu postaví, jestli nového produktu využijí jako další možnost svého rozvoje, nebo zda ne.

Tabulka 5: Míra přechodů mezi fondy

Rok	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Rusko					2,30%	1,10%	2,70%	5,70%
Polsko	3,30%	2,70%	2,70%	2,70%	2,80%	3,10%	3,40%	
Slovensko					9,60%	0,00%	0,00%	0,50%
Maďarsko	1,20%	1,30%	1,70%	1,70%	2,00%	3,70%	5,50%	7,30%

Zdroj: [18]

Z uvedené tabulky lze vidět, že na Slovensku po zavedení v roce 2005 došlo k masivnímu přechodu mezi fondy. Otázkou zůstává, jakým způsobem se k problematice reformy postaví jednotlivé fondy, jelikož penzijní fond by měl být z hlediska času vysoce dlouhodobý. Fondy musí v tomto případě zaručit klientům konstantní podmínky na desítky let. V ČR je předpokládán poplatek za přechod 800 Kč a jelikož se z fondu nedá vystoupit, tak se dá předpokládat velká opatrnost v řadách klientů ohledně vstupu do pojištění.

Toto potvrzuje i model pro Rusko, na rok 2010 a 2011, kde by mělo dojít ke zvýšení přechodů mezi fondy, což bude zapříčiněno krácením periody umožňující přechod mezi fondy. Určitým řešením by mohlo být zavedení poplatku za přestup, diskuze na toto téma se zatím nevedly.

Slovenská republika v roce 2007 zažila velký nárůst přechodů z důvodu neomezených možností změn, v dalším roce se tomu stát snažil předejít a došlo k významným omezením ohledně změn penzijních fondů. Od roku 2010 umožnily některé změny smluv s dobou delší než je 3 roky.

V Maďarsku je situace, kdy nejsou velké překážky ve změně. Přispívající může provést změnu jednou za půl roku. Druhý pilíř je tu představen již od roku 1997.

4.5. Regulace a licencování [18]

S novou reformou přichází i další společnosti a samozřejmě regulace s nimi.

Instituce důchodového spoření

- Penzijní společnost
- Centrální registr smluv

- Depozitář důchodového fondu
- Pojišťovny

4.5.1. Penzijní společnosti

Penzijní společnosti podle §25 návrhu zákona o důchodovém pojištění. Důchodové spoření může vykonávat pouze penzijní společnost, která dostala dle zákona o doplňkovém penzijním spoření povolení k činnosti od ČNB, a povolení k vytvoření důchodových fondů, o toto povolení může žádat jen penzijní společnost.

Penzijní společnost spravuje důchodové fondy, které patří do nového druhého pilíře, stará se také o doplňkové penzijní spoření (účastnické fondy), ti patří do pilíře číslo tři. Celkově se tato společnost stará o transformovaný penzijní fond. Zákon o penzijním spoření z roku 2009, bude nahrazen zákonem 42/1994 o penzijním připojištění.

Transformace penzijního fondu znamená, že penzijní fond podá žádost ČNB o povolení k provozování penzijního připojištění prostřednictvím transformovaného fondu a o povolení k činnosti penzijní společnosti. Pokud ČNB udělí povolení, k tomuto dni, v našem případě 1. března 2013, vyčlení fond aktiva a pasiva související s penzijním připojištěním do tzv. transformovaného fondu.

Povolení k vytvoření důchodových fondů uděluje ČNB za předpokladu:

- penzijní společnost doloží průhledný původ kapitálu,
- počáteční kapitál minimálně 300 mil. Kč,
- kapitál a emisní ážio splatné jen v penězích,
- penzijní společnost splňuje věcné, personálních a organizačních náležitostí pro správu důchodových fondů,
- vedoucí osoby PS splňují podmínky bezúhonnosti dle zákona o doplňkovém penzijním spoření,
- depozitář důchodového fondu splňuje věcné, personální a organizační náležitosti.

Důchodové fondy mají svoje omezení ohledně počtu. Po uplynutí doby 24 měsíců musí mít důchodový fond minimálně padesát tisíc účastníků, aby mohl dále existovat.

4.5.2. Centrální registr smluv

V centrálním registru smluv se evidují všechny smlouvy o důchodovém spoření a zároveň smlouvy o pojištění důchodu.

4.5.3. Depozitář důchodového fondu

Depozitář slouží k evidenci majetku důchodového fondu. Činnost depozitáře je provádění kontrol a poskytování bankovních služeb. Podmínkou zde je, že nesmí být součástí stejného koncernu jako penzijní společnost.

V následující tabulce je zanesen stav na trhu ohledně jednotlivých depozitářů a fondů, které spravují. ČSOB zaujímá na trhu největší podíl, s tím souvisí i nejvyšší počet penzijních fondů, které spravuje. Nejmenší podíl na trhu zaujímá depozitář Komerční banky, který spravuje pouze dva penzijní fondy. Dva penzijní fondy spravuje také Česká spořitelna, ale jde o rozsáhlejší fondy, tudíž zaujímá na trhu větší část než Komerční banka.

Tabulka 6: Jednotlivé depozitáře s počtem spravovaných penzijních fondů a podílu na trhu

Depozitář	Počet Pen.Fondů	Tržní podíl v %
ČSOB	7	52,24
Živnostenská banka	4	16,04
Česká spořitelna	2	16,3
Komerční banka	2	14,03
Ostatní	2	1,39

Zdroj: <http://www.mesec.cz/clanky/stiny-nad-penzijnimi-fondy>

4.5.4. Pojišťovny

Pojišťovna má stále stejnou činnost, podle §17 jejím úkolem je uzavírat smlouvy o pojištění důchodu. K uzavření této smlouvy dochází nejčastěji těsně před dosažením důchodového věku klienta. Ohledně důchodového pojištění nesmí docházet ke zprostředkování. Pojišťovna může zřizovat penzijní společnost nebo ji provozovat v rámci koncernu.

4.6. Změny vyvolané důchodovou reformou pro klienta

I nadále zůstává pro klienty garance vkladů a připsaných výnosů, daňové úlevy, příspěvek od zaměstnavatele, výsluhová penze i výplata formou jednorázového vyrovnání atd. Pro klienty se změní jen státní příspěvky.

Od roku 2013 dojde k zvýšení maximálního příspěvku od státu, z 150 Kč na 230 Kč. Dále je zde snaha motivovat občany k vyšším částkám na spoření a to slevou na dani z příjmu, až 1800 Kč, která platí pro dvě nejvyšší ukládané částky.

Tabulka 7: Výše státní podpory od ledna 2013

Měsíční příspěvek klienta v Kč	100	200	300	400	500	600	1000	1500	2000
Měsíční státní příspěvek v Kč	-	-	90	110	130	150	230	230	230
Roční sleva na dani z příjmů v Kč	-	-	-	-	-	-	-	900	1800
Celkové roční zvýhodnění ze strany státu v Kč	-	-	1080	1320	1560	1800	2760	3660	4560

Zdroj: penzijní fond České pojišťovny

4.7. Penzijní systém v ČR od roku 2013

Od roku 2013 se penzijní systém ČR přeskupí z dvou pilířového na tří pilířový systém dle vzoru mnoha států. První pilíř zůstane průběžně financován a bude i nadále povinný. Druhý pilíř jako novinka roku 2013 zavede důchodové spoření s dobrovolným vstupem bez možnosti výstupu. Třetí pilíř je i nadále dobrovolným spořením za účasti státu ve formě příspěvků od státu a odpočtu od daní z příjmů.

Tabulka 8: Penzijní systém 2013

I. pilíř	II. pilíř	III. pilíř	
Průběžný systém (státní důchod)	Důchodové spoření	Doplňkové spoření	
		Transformovaný fond	Účastnické fondy
Povinné. Funguje již nyní. Každý pracující platí sociální pojištění, ze kterého stát vyplácí současné penze.	Novinka. Dobrovolná možnost posílat státu o 3 % méně a spořit je v nových důchodových fondech. Podmínkou je přidat další 2 % z vlastní mzdy.	Pokračování současného penzijního připojištění. Fond bude mít zachovány stejné podmínky jaké jsou dnes, pouze se změní výše státní podpory. Kdo chce mít prostředky uloženy v transformovaném fondu, musí uzavřít smlouvu do listopadu 2012.	Nové penzijní připojištění. Spoří se v účastnických fondech s různou mírou výnosu a rizika.

Zdroj: vlastní úprava

5. KLADY A ZÁPORY JEDNOTLIVÝCH PRODUKTŮ

Mnoho jednotlivců spoléhá, že se o ně postará ve stáří stát, a reakce na to je jen, že to není realistický pohled. Dle průzkumů bylo zjištěno, že každý kdo si měsíčně v průměru vydělá průměrnou či snad nadprůměrnou mzdu, by se měl ve stáří připravit na pokles své dosavadní životní úrovně. Zabezpečení na stáří může mít mnoho podob, jde například o možnost uzavřít si penzijní připojištění, důchodové připojištění, nebo důchodové spoření. Cílem těchto produktů je dát možnost každému účastníkovi spoření, aby se mohl zabezpečit na stáří a zachoval si při tom požadovanou životní úroveň.

5.1. Penzijní připojištění

Penzijní připojištění je tzv. konzervativním nástrojem spoření si na důchod. Jde o dlouhodobé spoření, které je výhodné nejen pro pojištěné, ale i pro ekonomiku státu. Proto stát tento produkt podporuje. Nyní před námi stojí důchodová reforma, proto nikdo nemůže říci, jak bude přesně penzijní systém vypadat za pár let.

Penzijní pojištění může uzavřít osoba starší 18-ti let, pokud má trvalý pobyt na území ČR. Stát určitou mírou reguluje penzijní připojištění, regulace se projevuje například v omezení počtu sjednání připojištění. Každý občan se může pojistit pouze u jednoho fondu.

Fondy umožňují výplatu penze invalidní, starobní, výsluhovou, pozůstalostní. Dále je možné jednorázové vyrovnání, či odbytné pro účastníky pojištění, kteří se rozhodnou ukončit pojištění předem, ale bezprostředně 12 měsíců předtím hradili své příspěvky. Fondy vyplácí tyto penze po splnění předem daných podmínek.

Fond vybírá příspěvky od klientů a ty investuje v souladu se zákonem do státních i soukromých dluhopisů bez omezení, hypotečních zástavních listů také bez omezení, akcií a podílových listů ve výši max. 25 %. Další možností investování je do movitých a nemovitých věcí, kde investice je maximálně 5 %, nebo ukládání na účty bank bez limitu, ale musí je přiměřeně rozložit, maximálně tedy 10 % na účet u jedné banky.

V příloze je tiskopis smlouvy o penzijním připojištění.

5.1.1. Daňové zvýhodnění

Daňové zvýhodnění lze uplatnit od roku 2000 bez ohledu na datum sjednání smlouvy. Cílem uvedení v platnost daňového zvýhodnění bylo nalákat zaměstnavatele na přispívání a zaměstnanci na vklady o vyšších částkách.

Výhody pro zaměstnance:

- pokud zaměstnavatel přispěje na penzijní připojištění je tento příjem osvobozen od daně z příjmů, pokud jde o částku ve výši maximálně 5 % vyměřovacího základu,
- klient si může snížit základ daně o zaplacené příspěvky, pokud jeho příspěvky budou vyšší než 6 000 Kč za rok. Maximálně si může snížit základ daně za jedno období o 12 000 Kč.

Výhody pro zaměstnavatele:

- pokud zaměstnavatel přispěje na penzijní připojištění zaměstnance, je tento příspěvek považován za daňový náklad. Jeho výše pro vyčerpání výhody je maximálně 3 % z vyměřovacího základu na sociální a zdravotní pojištění. Tento limit není ke všem zaměstnancům, ale vztahuje se ke každému zaměstnanci zvlášť.

5.1.2. Státní příspěvek

Státním příspěvkem se stát snaží motivovat občany, aby si sami začali spořit na stáří a nespolehali jen na stát.

Nynější státní příspěvky k penzijnímu připojištění jsou znázorněny v tabulce 9. Maximálně získaná částka od státu je o 80 Kč nižší než má být v následujícím roce. Příspěvky mají svůj základ, který se zvyšuje o určité procento nad minimální hranici v rozmezí příspěvku účastníka.

Tabulka 9: Státní příspěvek k penzijnímu připojištění od roku 2000

Příspěvek účastníka (měsíčně)	Výše státního příspěvku (měsíčně)
100 – 199	50 Kč + 40 % z částky nad 100 Kč
200 – 299	90 Kč + 30 % z částky nad 200 Kč
300 – 399	120 Kč + 20 % z částky nad 300 Kč
400 – 499	140 Kč + 10 % z částky nad 400 Kč
500 a více	150 Kč

Zdroj: Vlastní úprava

5.1.3. Shrnutí výhod penzijního připojištění

- Státní příspěvek 50 – 150 Kč za měsíc.
- Daňová úspora při vkladu vyšším než 500 Kč.

- Možnost zaměstnavatele odečíst si ze svého daňového základu příspěvek na zaměstnancův fond za 3 % jeho základu.
- Doplňkové programy, jako jsou zvýhodněná pojištění, nebo platební karty.

5.1.4. Shrnutí nevýhod penzijního připojištění

- Zhodnocení fondů je tak malé, že často ani nepokryje inflaci.
- Po dobu trvání pojištění, nelze nakládat s penězi bez ztráty státních příspěvků.
- Vklady nejsou pojištěny.

5.1.5. Přehled penzijních fondů

Počet penzijních fondů na trhu v ČR je celkem deset. Penzijní fondy ČSOB zaujímají na trhu nejvýraznější pozici, z důvodu provozování dvou penzijních fondů. Penzijní fondy se liší ročním zhodnocením, jejich nabídky penzijního připojištění jsou téměř shodné.

- AEGON penzijní fond
- Allianz penzijní fond
- AXA penzijní fond
- ČSOB penzijní fond PROGRES
- ČSOB penzijní fond STABILITA
- Generali penzijní fond
- ING penzijní fond
- Penzijní fond České pojišťovny
- Penzijní fond České spořitelny
- Penzijní fond Komerční banky

5.1.6. Příklad spoření

V příkladu 5.1.6 o penzijním připojištění, kde není brán v úvahu příspěvek od zaměstnavatele, je nastíněná situace klienta penzijního fondu. Klient si měsíčně ukládá ze své mzdy 500 Kč na důchodové připojištění s ročním výnosem 3 %. Klient má uzavřenou smlouvu na dobu 30 let.

Měsíční vklad: 500 Kč

Roční výnos: 3 %

Doba spoření: 30 let

Celkem naspořeno:	377 118 Kč
Celkem vklady:	180 000 Kč
Státní příspěvky:	54 000 Kč
Zhodnocení státní:	33 027 Kč
Zhodnocení účastník:	110 091 Kč

Naspořená částka klienta po 30 letech je celkem 377 118 Kč, z toho měsíční vklady tvoří 180 000 Kč. Státní příspěvky jsou v celkové částce 54 000 Kč. Zhodnocení 3 % p.a. klienta má hodnotu 110 091 Kč.

5.1.7. Hlavní výpočty

Mezi hlavní výpočty v penzijním připojištění neodmyslitelně patří stanovení výše penzí. Způsobů výpočtu výše penze je mnoho podle dané situace.

Výpočet penze s pozůstalostní penzí na r let:

$$P_1 = \frac{K}{\frac{N_x}{D_x} + a_r \times \frac{M_x}{D_x}} \quad (1)$$

kde: K ... naspořené prostředky

N_x ... $\sum_{t=0}^{w-x} D_{x+t}$, kde w je horní mez dle úmrtnostních tabulek

D_x ... diskontovaný počet žijících ve věku x

M_r ... $\sum_{t=0}^{w-x} C_{x+t}$

r ... sjednaná doba výplaty pozůstalostní penze v letech

Další velmi častý případ, je výpočet penze se sjednanou pojistnou částkou pro případ smrti:

$$P_1 = \frac{K - P\check{C} \times \frac{M_x}{D_x}}{\frac{N_x}{D_x}} \quad (2)$$

kde: $P\check{C}$... pojistná částka

Jako poslední z rovnice na výpočet penze, jde o případ, kdy se účastník nedožije nároku na výplatu starobní penze, a proto se tedy musí vypočítat pozůstalostní penze pro rodinu:

$$P_1 = \frac{K}{a_r} \quad (3)$$

Co se týče zaokrouhlování mezi výpočty, výsledky se nezaokrouhlují, oproti tomu konečný výsledek se zaokrouhlí dle matematických pravidel na celé koruny.

5.2. Důchodové připojištění

Důchodové připojištění je druh pojištění, kde je jistota, že peníze vždy dostane klient, případně rodina. Jde o pojištění, které bude vyplácet penzi v případě dožití se předem stanoveného věku, v případě smrti bude časově omezený důchod vyplácen pozůstalé rodině.

Důchodové připojištění je jedna z forem kapitálového životního pojištění. Toto připojištění je na předem stanovenou pojistnou částku, a proto vždy klient ví, kolik bude mít naspořeno v období jeho odchodu do důchodu. Tato pojistná částka obsahuje již garantované zhodnocení.

Toto pojištění nabízí komerční pojišťovny, které ho mají ve své nabídce. Konec pojištění je zpravidla stanoven jako věková dosažená hranice klienta. Věková hranice pro ukončení pojištění se z pravidla pohybuje mezi 50 – 70 lety. Je zde zaveden protiinflační program, který zvyšuje pojistné, a pojistnou částku, takže klientovi finanční prostředky neztrácejí na hodnotě. Někdy, když pojišťovna dosahuje velmi dobrých výsledků, zaručuje klientovi zvýšení hranice spořicí části pojistného.

Zaplacené pojistné je sníženo o rizikovou složku a poplatky. Zbývající část pojistného je použita na tvorbu rezervy, která se zhodnocuje. Na obrázku 8 je znázorněn rozklad zaplaceného pojistného. Důchodové připojištění je rezervotvorným pojištěním, tudíž se zde vytváří složka na rezervu.

Obrázek 8: Rozklad pojistného a jeho zhodnocení

Zdroj: www.financivzdelavani.cz

Pokud má klient zájem o uzavření smlouvy, je za minimální dobu, na kterou je uzavřena smlouva, považována hranice deseti let.

5.2.1. Daňové zvýhodnění

Od základu daně z příjmů si může účastník pojištění odečíst příspěvky na pojištění. Maximální částka, která lze odečíst je 12 000 Kč od základu daně. Do roku 2008 bylo snížení

daňové povinnosti závislé na roční výši příjmů. Od roku 2008, kdy vstoupila v platnost novela zákona o daních z příjmů, došlo ke schválení rovné 15 % daně, poplatník může ušetřit na daních, až 1800 Kč ročně.

Následující tabulka uvádí závislost ročního odpočtu od základu daně na měsíčním pojistném. Dle ročního odpočtu od základu daně je 15 % úspora na dani. S konstantně se zvyšujícím měsíčním pojistným také konstantně roste roční odpočet od základu daně.

Tabulka 10: Výše daňové úspory

Měsíční pojistné	Roční odpočet od základu daně	Roční úspora na dani (rovná sazba daně 15 %)
100 Kč	1 200 Kč	180 Kč
200 Kč	2 400 Kč	360 Kč
300 Kč	3 600 Kč	540 Kč
400 Kč	4 800 Kč	720 Kč
500 Kč	6 000 Kč	900 Kč
600 Kč	7 200 Kč	1 080 Kč
700 Kč	8 400 Kč	1 260 Kč
800 Kč	9 600 Kč	1 440 Kč
900 Kč	10 800 Kč	1 620 Kč
1 000 Kč	12 000 Kč	1 800 Kč
nad 1 000 Kč	12 000 Kč	1 800 Kč

Zdroj: www.finance.cz

5.2.2. Shrnutí výhod důchodového pojištění

- Pojišťovna garantuje výplatu předem sjednané pojistné částky.
- Možnost doplňkové pojištění, připojištění.
- Garance minimálního zhodnocení úložek.
- Daňová uznatelnost zaplacených příspěvků.

5.2.3. Shrnutí nevýhod důchodového pojištění

- Nelze měnit, nebo manipulovat s pojištěním.
- Nelze ovlivňovat tvorbu kapitálové hodnoty pojištění.

5.2.4. Příklad důchodové připojištění

V příkladu 5.2.4 bylo použito stejné zadání úlohy jako v příkladu 5.1.6. Příklad znázorňuje důchodové pojištění, kde si účastník vkládá měsíčně částku 500 Kč. Roční výnos z uložené částky jsou 3 %, smlouva byla uzavřena na dobu 30 let.

Měsíční vklad: 500 Kč

Roční výnos:	3 %
Doba spoření:	30 let
Celkem naspořeno:	291 369 Kč
Celkem vklady:	180 000 Kč
Celkem úroky:	111 369 Kč

5.3. Důchodové spoření

Na důchod si může občan naspořit pomocí mnoha produktů. Nejznámější, a určený přímo na spoření důchodu jsou výše zmiňované penzijní a důchodové připojištění. Jako třetí možnost spoření si na stáří je skupina důchodového spoření, kam patří spořicí produkty. Tyto spořicí produkty však nejsou přímo pro spoření si na důchod, ale k penzijnímu pojištění neodmyslitelně patří.

Mezi tyto produkty patří např. podílové fondy, stavební spoření, termínované vklady, přímé investice do cenných papírů, spořicí účty a jiné.

5.3.1. Termínovaný vklad

Termínovaný vklad je jeden z druhů základních bankovních účtů. Slouží k uložení financí, které nejsou potřeba mít hned likvidní. Banky na běžných účtech neposkytují zrovna vysoký úrok, k tomu slouží termínovaný vklad. Na tomto účtu jsou finanční prostředky lépe zhodnocovány, ale peníze jsou vázány na delší dobu. Při předčasném výběru peněz klient ztrácí část výnosů, protože bude pokutován za výběr peněz před ukončení termínovaného vkladu. Tyto vklady si občan může uzavřít jak u banky, tak i u družstevní záložny. V dnešní době termínovaný účet prochází úpadkem a dostává se před něj například spořicí účet.

Nejkratší možný vklad je na sedm dní a nejdelší na pět let.

Výhody

- Volba časové délky vázání peněz.
- Úroková sazba předem stanovena, klient si může vybrat mezi fixní nebo pohyblivou.
- Bezpečnost.
- Snadné zřízení termínovaného vkladu.

Nevýhody

- Vázání peněz na dobu určitou.
- Požadován minimální vklad, někdy i několik tisíc.

- Předčasný výběr – sankce.

5.3.2. Spořicí účet

Tento účet umožňuje uložení peněz, které bude mít klient kdykoliv k dispozici. Spořicí účet zhodnocuje finanční prostředky lépe než běžný účet, a přitom je zpravidla bez poplatků. Některé spořicí účty jsou úročeny jedinou úrokovou sazbou a jiné jsou úročeny sazbami podle zůstatku na účtu. Úroky z vkladu jsou po určitou dobu volné, ale postupem času se kapitalizují.

Nejznámějším představitelem spořicího účtu je vkladní knížka, kterou v minulosti vlastnilo 90 % jedinců.

Výhody

- Vysoký úrok.
- Velmi nízké, nebo nulové poplatky.
- Možnost ochrany vkladu (heslem, podpisem...).

Nevýhody

- Dle banky při uzavření minimální vklad.

5.3.3. Podílové fondy

Jde o finanční nástroj, který slouží k investičním operacím. Laitsky řečeno jde o koš sdružující aktiva. Podílové fondy zpracovává investiční společnost, jednotkou fondu je podílový list a jeho vlastník se nazývá podílník.

Výhody

- Neomezené množství emitovaných podílových listů.
- Neomezená platnost fondu.
- O investice se stará profesionál.
- Do fondu může kdykoli a kdokoli vstoupit i vystoupit.
- Diverzifikace rizik, rozdělení rizika pro udržení minimálního zisku.
- I malý investor má šanci se prosadit.

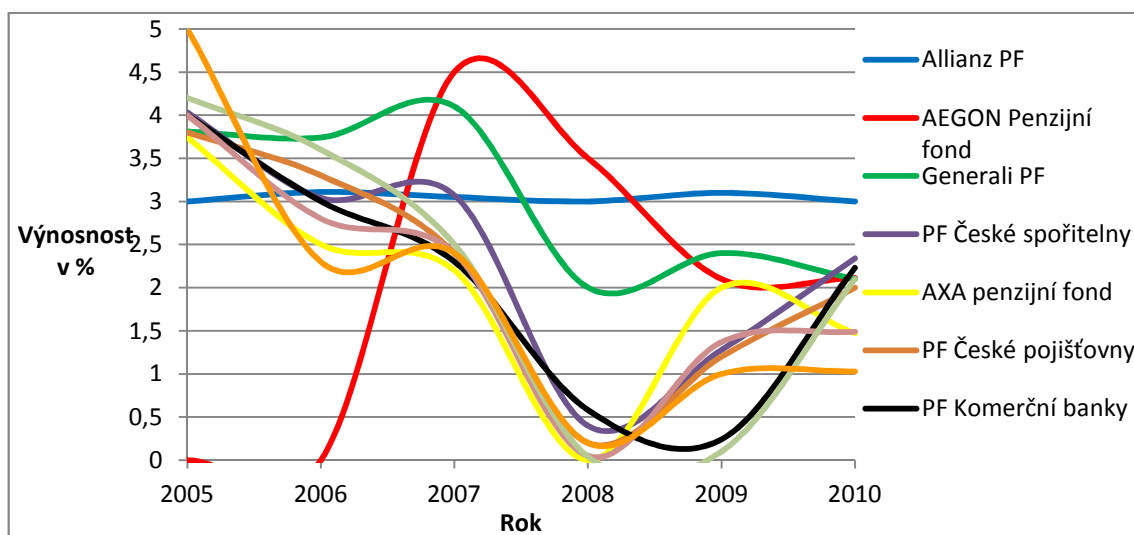
Daňová problematika

- Pokud FO vlastní CP déle než půl roku, potom nemusí platit daň z příjmů z výnosu CP.

- Právnická osoba podléhá klasické dani z příjmů.
- Fond daní příjmy z fondu registrovaného v ČR sazbou 15 %, což vede ze strany fondů, k vyhledávání zemích s menším zdaněním.

5.4. Srovnání

Penzijní fondy mají na penzijním trhu téměř totožné nabídky. Oproti tomu důchodové připojištění, které je nabízeno komerčními pojišťovnami, má na našem trhu mnoho podob.

Obrázek 9: Srovnání penzijních fondů výnosnost

Zdroj: <http://www.pojisteni.com/zhodnoceni-penzijnich-fondu/>, vlastní úprava

Z obrázku vyplývá, že v roce 2005 se výnosnost pohybovala mezi třemi až pěti procenty. Většina penzijních fondů zaznamenala během tří let pokles takřka až na nulu. Do roku 2010 se opět výnosnost fondů začala zvedat a v současné době se pohybuje okolo dvou procent. Výjimkou byl penzijní fond ALIAN, který si po celou dobu drží výnosnost více jak tři procenta. Druhou výjimkou je penzijní fond AEGON, který po svém vzniku v roce 2006 zaznamenal během roku obrovský vzrůst až k 4,5 %. V současné době se však výše výnosu srovnala s ostatními penzijními fondy. Nejvýhodnější se jeví penzijní fond ALIANZ pro svoji obrovskou stabilitu, která nabízí pouze minimální výkyvy výnosu.

Rozdíl mezi důchodovým a penzijním připojištěním je dle uvedených příkladů 5.2.4. a 5.1.6. v podstatě veliký. Celková naspořená částka za stejných podmínek je téměř o 100 000 rozdíl, tyto rozdíly vznikají hlavně z důvodu státních příspěvků. Penzijní připojištění tedy za třicet let přinese klientovi větší finanční zabezpečení než důchodové připojištění.

Důchodové a penzijní připojištění mají vyrovnané daňové úlevy. V některých společnostech přispívá na tyto dva produkty zaměstnavatel a stávají se tak vysoce výnosným.

Problém nastává při rušení těchto produktů, kdy musí účastník nejen vrátit státní podporu, zaplatit daň 20 %, ale i vrátit vešker uplatněn daňové úlevy. Při několikaletém spoření může tato částka dosahovat i několik desítek tisíc korun. Pravděpodobnost zrušení životního pojištění je mnohonásobně vyšší než, zrušení penzijního připojištění.

Bylo dokázáno, že penzijní připojištění je výhodnější ve všech bodech, i když zde nejsou brány v úvahu příspěvky od zaměstnavatele, které nejsou možné u důchodového pojištění.

6. ANALÝZA DŮCHODOVÝCH SYSTÉMŮ VE SVĚTĚ A V ČR

6.1. Polsko

Před rokem 1999 v Polsku nezávisela výše penze na výši výdělků. V těchto letech se nacházel polský penzijní systém v deficitu, způsoben nárůstem předčasných odchodů do důchodu a vysoký počet invalidních důchodů. Nestabilní penzijní systém dovedl postupně Polsko až k důchodové reformě, která byla realizována v roce 1999.

Důchodový věk se posunul nad hranici šedesáti let. Muži odcházejí do důchodu v 65 letech a ženy v 60 letech. V tomto roce se také zavádí tří pilířový systém, kterého se zúčastní osoby mladší než padesát let. Pokud v době reformy občan dosahoval vyššího věku, nepodléhal reformním změnám.

6.1.1. I. pilíř

Tento pilíř pokrývá polovinu důchodů, způsob financování tohoto pilíře byl zvolen PAYG s individuálními účty (NDC). Účastník pojištění narozen po roce 1968 přispívá ve výši 12,22 % ze mzdy, jinak je příspěvek ve výši necelých 20 %. Vyplácené dávky z tohoto pilíře se určí v předem daném poměru naspořené částky a průměrné doby dožití. Poměr mezi částkami se stále mění.

Dávka penze se vypočítá jako podíl příspěvků účastníka, indexovaného počátečního kapitálu a průměrné naděje dožití se důchodu v měsících.

$$Dávka = \frac{SP + SI}{PND} \quad (4)$$

kde: SP ... suma příspěvků účastníka

SI ... suma indexovaného počátečního kapitálu

PND ... průměrná naděje dožití se důchodového věku v měsících

6.1.2. II. Pilíř

Druhý pilíř penzijního pojištění je plně fondový, spravují ho soukromé fondy ze státního rozpočtu. Fond musí umožnit uživateli bezplatnou změnu a zároveň musí garantovat minimální míru výnosu. Penzijní fondy jsou spravovány a zřizovány důchodovými správcovskými společnostmi.

Správcovské společnosti a fondy jsou dvě různé společnosti. Správcovské společnosti do roku 2005 spravovali pouze jeden fond, od roku 2005 již mohou spravovat dva.

Fondy jsou založeny pouze pro zabezpečení starobních důchodů, v roce 2009 obsahovaly kolem čtrnácti milionů lidí. Tento druhý pilíř garantuje účastníkům minimální zhodnocení. Prostředky na individuálním účtu účastníka nemohou být použity před přiznáním dávky na důchod, v případě úmrtí účastníka je tento účet součástí dědictví.

Následující tabulka popisuje výši důchodů v závislosti na průměrné mzdě jedince v ekonomicky aktivním životě. Náhradový poměr je konstantní pro všechny velikosti příjmů.

Tabulka 11: Výše státního důchodu v závislosti na příjmu Polsko

Příjem v % z průměrné mzdy	50%	75%	100%	150%	200%
Náhradový poměr	59.0	59.0	59.0	59.0	59.0

Zdroj:vlastní úprava

6.1.3. Nejnovější situace v Polsku

Současný vývoj v Polsku směřuje k zvyšování hranice odchodu do důchodu, která by měla v budoucnu vzrůst až na 67 let, proti čemuž se postavili odboráři spolu s občany. Vláda však nemůže tento systém dlouho udržet, ze stejného důvodu jako je tomu v ČR, populace stárne a věky dožití se stále prodlužují. Věková hranice odchodu do důchodu se bude zvyšovat, a v roce 2040, by opravdu měla být až 67 let. V dnešní době Polsko udržuje rozdíl odchodu do důchodu pro muže a ženy, rozdíl činí pět let. V budoucnu věková hranice odchodu do důchodu 67 let, bude stejná pro obě pohlaví.

Dle ekonomů ženy tráví v důchodu až třetinu věku a dle sociologů Polsko bude i nadále stárnout. Dnes na jednoho polského důchodce pracují čtyři lidé, tato situace za dvacet až třicet let bude tak vyhrocená, že bude poměr jeden na jednoho. Sociologové navrhují odchod od důchodu až ve věku 70-72 let, to si však vláda netroufá.

6.2. Maďarsko

Maďarsko je země východního bloku, která jako první uskutečnila změny v sociálním zabezpečení. Vlivem nárůstu deficitu v roce 1989 provedlo Maďarsko první změny systému. V těchto letech panovala v zemi velká míra nezaměstnanosti, špatná hospodářská situace a jiné vlivy.

V roce 1997 došlo k schválení důchodové reformy. Od této doby nastalo srovnání věku odchodu do důchodu pro muže a ženy na 62 let. Předčasný důchod je penalizován za každý chybějící měsíc mezi 61 – 62 rokem snížením dávky od 0,3 % a o 0,4 % pokud jedinec nedosahuje ani 61 let. Občan, který odejde do důchodu dříve, dostane za každý měsíc přidáno

0,5 %. Nový systém byl povinný pouze pro mladé, ostatní měli možnost volby mezi stávajícím a novým systémem. V Maďarsku do roku 2010 bylo zvykem pobírat tzv. 13. důchod, který se v roce 2009 výrazně snížil, a v roce 2010 bylo zastaveno vyplácení.

Maďarsko je od roku 1998 postaveno na dvou pilířovém důchodovém systému.

6.2.1. I. Pilíř

Tento pilíř je povinný a financován PAYG systémem a z malé části také fondovým systémem. Zaměstnavatelé odvádějí do tohoto pilíře 24 % hrubé mzdy zaměstnanců, zaměstnanci 9,5 % hrubé mzdy. Pokud byl zaměstnanec účastníkem fondu, potom tam odešlo z 9,5 % celých 8 % ze mzdy a zbytek zůstal v prvním pilíři. Tento pilíř vyplácí starobní, invalidní a pozůstalostní důchody.

6.2.2. II. Pilíř

Úkolem druhého pilíře je zabránit nedostatečnému zabezpečení jedinců. Do tohoto pilíře může vstoupit, každý dle svého uvážení. Začátkem roku 2011 zde bylo 19 fondů a v roce 2010 tyto fondy pohlcovali kolem tří milionů lidí.

V polovině října roku 2010, proběhly změny v sociálním zabezpečení. Osoby nastupující do prvního zaměstnání nebudou muset do fondů vstupovat povinně, ale fakultativně³. Postupem dalších let, se setrvání v soukromých fondech nevyplácelo, od roku 2012 se mělo odvádět deset procent hrubé mzdy z 24 % odváděných zaměstnavatelem. I přesto však několik desítek lidí v těchto dobrovolných fondech zůstává.

Tabulka 12 značí závislost důchodu na příjmu maďarského občana. Náhradový poměr je opět stejný pro všechny případy stejně, jako tomu je v Polsku. Tento poměr je ovšem výrazně vyšší.

Tabulka 12: Výše státního důchodu v závislosti na příjmu Maďarsko

Příjem v % z průměrné mzdy	50%	75%	100%	150%	200%
Náhradový poměr	75,8	75,8	75,8	75,8	75,8

Zdroj: vlastní úprava

³ Volitelně, nevázaně

6.3. Německo

Jde o zemi s nejstarším sociálním systémem pojištění. Tento stát nepřizná nikomu automaticky nárok na důchod. Každý občan si musí o důchod zažádat. Pro odchod do důchodu je zapotřebí splnit dvě podmínky:

- potřebný počet let pojištění,
- dosáhnout věku pro odchod do důchodu.

6.3.1. I. pilíř

Povinnost je v tomto pilíři jen pro některé živnostenské profese, jinak je dobrovolný. Financování tohoto pilíře je dávkově definovaný PAYG a zahrnuje přes osmdesát procent populace.

Dělení pilíře:

- největší část ze zákona povinné pojištění pro dělnické a úřednické profese,
- pojištění státních zaměstnanců a soudců placené z daní,
- program pro živnostníky a umělce, řemeslníky atd.

Dávka závisí na výši průměrné mzdy, na osobních bodech a zobrazuje se tu i důchodový faktor.

$$Dávka = APF * PP * PF \quad (5)$$

kde: *APF*... aktuální důchod je pravidelně valorizovaná dle výše průměrné hrubé mzdy

PP...osobní body⁴

PF... důchodový faktor

Zaměstnanec odvádí necelých deset procent a zaměstnavatel také necelých deset procent. Tento příspěvek se platí pouze ze mzdy přesahující 400 EUR, nebo pokud mzda přesahuje 63 600 EUR v západních zemích a 53 000 EUR ve východních. Dobrovolný pojištěnec odvádí stejnou sazbu v rozmezí 79,6 – 1 054,7 EUR.

Aby mohl získat jedinec nárok na penzi, musí být minimálně pojištěn pět let. V současné době je věk odchodu do důchodu nastaven na 65 let, v budoucnu by se měl vyšplhat až na 67 let. Předčasný důchod je umožněn od 63 roku za podmínky, že 35 let trvání pojištění, ale za penalizaci o 0,3 % za každý měsíc. Výpočet penze je ovlivněn, stejně jako v ČR dobou pojištění a o to se samozřejmě v případě předčasného důchodu také sníží vyplácená dávka.

⁴ výše mzdy a velikost odvedených příspěvků během celého pracovního života, v každé zemi jiné

Rozdíl mezi dávkou předčasného nebo klasického důchodu tedy není vůbec zanedbatelná. Oproti tomu pokud jedinec odejde do důchodu 65 a několik měsíců, náleží mu odměna za každý měsíc ve výši 0,5 %, což je tedy za rok 6 %. I přesto, jaké rozdíly vznikají ve vyplácených dávkách předčasného, klasického nebo opožděného důchodu, každý rok přibývá těch, co odcházejí do předčasného důchodu.

Oproti jiným zemím od roku 2009 se léta strávená studiem nezapočítávají do doby pojištění. Ještě v roce 1992 se doba studia započítává do doby pojištění rovnala až 12 roků.

6.3.2. II. Pilíř

Druhý pilíř je dobrovolný pod vedením soukromých společností. Má fondové zaměstnavatelské schéma, což znamená, že každý zaměstnavatel musí nabízet alespoň jednu možnost pojištění. Je mnoho možností může spravovat pojištění sám zaměstnavatel, nebo domluvit u komerční pojišťovny pojištění pro své zaměstnance a jiné.

6.3.3. III. Pilíř

Státní důchod v závislosti na příjmu je odlišný od jednotlivých procent průměrné mzdy, znázorněno v tabulce číslo 13.

Tabulka 13: Výše státního důchodu v závislosti na příjmu Německo

Příjem v % z průměrné mzdy	50%	75%	100%	150%	200%
Náhradový poměr	55,60	57,90	57,90	57,20	43,40

Zdroj: Vlastní úprava

Složení tohoto pilíře je pro vstup čistě dobrovolné. Dle vládních doporučení by měl účastník vložit čtyři procenta svých příjmů. Stát nabízí daňové subvence a státní příspěvky, pokud se dodrží určité podmínky. V roce 2006 měl tento pilíř účast pouze 15 % a z devadesáti procent se jednalo o osoby s vyššími příjmy.

6.4. Švédsko

Tato země začala budovat důchodový systém na přelomu padesátých a šedesátých let. V roce 1994 byla sestavena skupina, která obsahovala zástupce každé politické strany, na vytvoření důchodové reformy. Sestavení skupiny vedlo v roce 1998 k přijetí důchodové reformy. Změny, které vyvolala důchodová reforma, trvaly několik let a skončily až v roce 2003.

Švédsko se řadí mezi stát s nejlepším důchodovým systémem. Začátkem tohoto roku se nachází na třetím místě, s indexem 74,3. Lepší důchodový systém než Švédsko má už jen Nizozemí a Austrálie.

Čtyři cíle reformy

- Zásluhovitost. Tento cíl znamenal za stejnou výši celoživotních příspěvků, stejnou penzi.
- Transparentní redistribuce. Cílem bylo ze sociálního pojištění brát pouze na penzi starobní, ostatní penze jako je invalidní, nebo platby na ženy na mateřské měli být čerpány z daní.
- Dalším cílem bylo shodné zdanění, účelem bylo zrušit výjimky pro důchodce. Platba do systému je daňovým nákladem a výplata z něj je zdanitelný příjem.
- Posledním cílem bylo zavedení povinného spoření do soukromých institucí. To vedlo ke zvýšení celkového pojištění o dvě a půl procenta.

Tento systém je ve skutečnosti běžnou kombinací více pilířového modelu a jeho významnou výhodou jsou příznivé demografické podmínky.

6.4.1. I. pilíř

Prvním pilířem rozumíme fondový systém (NDC). Tento systém, tzv. doplňkový, byl zaveden s cílem doplnění rezerv šedivějící společnosti od mladších plátců. Metoda financování používaná zde je PAYG. Základem zde zůstává průběžný systém po změně pouze v zavedení individuálních, pomyslných účtů, jako základ pro výpočet penze. Jde o velmi spravedlivý systém, který vypočítává dávky, jako podíl mezi tím co se vybralo a průměrným věkem dožití.

Příspěvky jsou posílány do tzv. výběrného místa (státní úřad), který rozešle příspěvky dál. Penzijní fondy neznají klienta pod jménem, ale jen pod jeho registračním čísle. Hodnota příspěvků je indexována podle růstu mezd. Při vyplácení dochází k indexaci dle inflace, růstu mezd a pevné úrokové míry. Do tohoto pilíře klient odvádí 16 %.

Vedle NDC existuje zaměstnavatelské spoření, ale to stát negarantuje. Státem garantované spoření je pouze první pilíř, tedy NDC a také garantuje minimální penzi.

Pokud jsou odhady správné, Švédský důchodový systém se nemůže, dle odhadu věku dožití dostat do deficitu, proto také není nutné zvyšovat věkovou hranici odchodu do důchodu.

Složky:

- garantovaná penze pro občana žijícího v zemi déle než čtyřicet let a zároveň staršího ne 65 let. Tuto složku zcela financuje státní rozpočet,

- příspěvkově definována penze z hrubých mezd,
- soukromé virtuální účty, kde fakticky žádné úspory neexistují. Slouží jako přehled o tom, co by měl zaměstnanec již naspořeno.

6.4.2. II. pilíř

Opět je druhým pilířem povinné fondové spoření. Existuje až 450 soukromě spravovaných fondů, mezi kterými si může klient vybrat. Tento soulad PAYG a státem kontrolovatelné fondy, je často ukazován jako příklad výborné koexistence. Tento pilíř využívá 90 % zaměstnanců a jeho příspěvky se pohybují v rozmezí 2 – 5 % z hrubé mzdy.

6.4.3. III. pilíř

V tomto pilíři je pokrytí čistě soukromé, s dávkově definovaným, průběžným financováním. Je podporován daňovými úlevami.

Důchodový věk se pohybuje od 61 – 70 let, garantovaná penze je v 65 letech. Předčasný důchod zde neexistuje, ale odložený důchod je umožněn.

Náhradový poměr v následující tabulce není konstantní vzhledem k průměrné mzdě.

Tabulka 14: Výše státního důchodu v závislosti na příjmu Švédsko

Příjem v % z průměrné mzdy	50%	75%	100%	150%	200%
Náhradový poměr	63,8	56,8	53,8	68,7	75

Zdroj: Vlastní úprava

6.5. Nizozemí

Tato země byla zařazena do diplomové práce z důvodu jejího postavení mezi penzijními systémy jiných zemí. Nizozemí je země s největším indexem ohledně důchodového systému. Řadí se tedy na první místo.

V následující tabulce je seznam šestnácti zemí, které vedou žebříček penzijního pojištění dle celkového indexu. Na prvním místě je již zmiňované Nizozemí, následuje Austrálie, Švédsko a Švýcarsko. Tyto země mají index v rozmezí od 70 do 80.

Tabulka 15: Srovnání zemí podle celkového indexu

Země	Výsledný index
<i>Nizozemí</i>	77,9
<i>Austrálie</i>	75
<i>Švédsko</i>	74,3
<i>Švýcarsko</i>	72,7
<i>Kanada</i>	69,1
<i>Velká Británie</i>	66
<i>Chile</i>	64,9
<i>Brazílie</i>	58,4
<i>Polsko</i>	58,6
<i>USA</i>	58,1
<i>Singapur</i>	56,7
<i>Francie</i>	54,4
<i>Německo</i>	54,2
<i>Japonsko</i>	43,9
<i>Indie</i>	43,4
<i>Čína</i>	42,5

Zdroj: Melbourne Mercer Pension Global Index 2011

Nizozemí má postaven důchodový systém na dvou hlavních pilířích, paušální veřejný a zaměstnanecký. Jde o systém, nejlépe rozvinutého druhého pilíře.

6.5.1. I. pilíř

První pilíř je státní a vyplácí dávky po padesáti letech pojištění, jinak se snižuje důchod o 2 % za každý rok. Zaměstnanec platí příspěvek ve výši 14,55 % v plné výši, a dávka je rovná, pro rok výše dávky činila 948 EUR.

6.5.2. II. pilíř

Druhý pilíř je tvořen soukromými a zaměstnaneckými fondy. Podíl druhého pilíře na trhu je přes 80 %. V roce 2006 se zde nachází až 767 fondů a více než 700 podnikových penzijních plánů a 4600 zaměstnavatelů nabízí pojištění ve spolupráci s pojišťovnami.

Dávka je odvozená od výše příjmů až skoro z 80 %, dále od příjmů těsně před penzí z 10 %.

Náhradový poměr v Nizozemsku není konstantní a pohybuje ve velmi vysokých číslech, v rozmezí od 80 do 95, jak je ukázáno v tabulce 16.

Tabulka 16: Výše státního důchodu v závislosti na příjmu Nizozemsko

Příjem v % z průměrné mzdy	50%	75%	100%	150%	200%
Náhradový poměr	93,4	90	88,3	86,6	85,8

Zdroj: Vlastní úprava

I přesto, že tento pilíř je dobrovolný, až 91 % zaměstnavatelů je nabízí a přispívá do tohoto pilíře až 90 %m zaměstnanců. Odchod do důchodu je v 65 letech a není možný předčasný ani pozdější odchod. Druhý pilíř je financován odvody z hrubých mezd ve výši necelých osmnácti procent.

6.5.3. III. pilíř

Třetí pilíř obsahuje soukromé daňově zvýhodněné pojištění. Nejrozšířenější forma spoření ve třetím pilíři je penzijní připojištění.

6.6. Švýcarsko

Švýcarsko je země, která je dávana za příklad v mnoha směrech. Jde o zemi s příkladnou demokracií. Švýcarsko se řadí mezi nejbohatší země. Tato země je často dávana za příklad i ohledně penzijního systému. Penzijní systém Švýcarska je kombinací průběžného financování a soukromého pojištění. Fungování tohoto systému je tu už po mnoho let a doposud nedošlo k ohrožení státní kasy. Tento stát tvořen 26 kantony je umístěn na páté pozici v žebříčku důchodových systémů.

Penzijní systém Švýcarska je založen na třech pilířích. Tento penzijní systém je efektivní. Celkové pojetí třech pilířů pokrývá rizika spojená s odchodem do důchodu starobního i invalidního. Výhodou v této zemi je odpovědnost občanů, která zde existovala před zavedením této struktury penzijního systému.

Věk odchodu do důchodu ve Švýcarsku je 65 let pro muže a jeden rok méně pro ženy. Nárok na vyplácení důchodů vzniká až po 44 letech účasti v systému u mužů a u žen opět o jeden rok méně. Tzv. kompenzační poklady se starají o vybírání příspěvků a vyplácení penzí.

6.6.1. I. pilíř

Základní soustava představuje první pilíř, který je financován jako PAYG. Veřejný pilíř byl zaveden v roce 1948, počátky tohoto pilíře však byly zavedeny již v roce 1925. Obsahuje státní důchod a slouží k pokrytí základních životních nákladů.

Nastavení prvního pilíře se mnoho neliší od nastavení státního pilíře v ČR. Systém je průběžně financován, účast v prvním pilíři je povinná. Rozdílný znak od ČR je v příspěvcích, které odvádí zaměstnanec a zaměstnavatel ve stejné výši z hrubé mzdy zaměstnance. Princip fungování je princip mezigenerační solidarity.

Do prvního pilíře přispívá také správa veřejná a místní. Místní správa je zastoupena jednotlivými kantony. Náhradový poměr v ekonomice se pohybuje okolo 30 % průměrné hrubé mzdy.

Povinnost přispívat do prvního pilíře platí pro všechny osoby pracující nebo pobývající ve Švýcarsku. Mezi přispívající patří i studenti osoby v domácnosti, ale i třeba osob v manželství, které jsou neaktivní. Za tyto osoby musí hradit příspěvek aktivní partner.

Každý účastník má veden tzv. individuální účet. Každá finanční instituce vede pro klienta individuální účet. Pokud klient ukládá své finanční prostředky do dvou institucí, bude mít vedeny dva individuální účty.

Výše penze se odvíjí od délky pojištění a od výše průměrného ročního příjmu. Pokud by tedy jedinec přerušil příspěvky do prvního pilíře, bude penze vyplacena jen v částečné výši. Částka penze je ovlivněna průměrným příjmem, který může být zvýšen o bonus za opatrovnickou péči, ale i za východu svých dětí. Maximální výše důchodu je omezena na dvojnásobek minimální mzdy.

Flexibilní důchodový věk umožňuje předčasný odchod do důchodu. Občan může odejít do předčasného důchodu o jeden maximálně dva roky před dosažením důchodového věku. Využitím této možnosti je znevýhodněno. Ženy mají toto znevýhodnění mírnější než muži.

6.6.2. II. pilíř

První rozhodnutí o podpoře druhého pilíře bylo již v roce 1968. V těchto letech se měla podpora prvního pilíře přesunout na podporu druhého pilíře. Druhý pilíř představuje dobrovolné zaměstnavatelské pojištění, starající se o doživotní zajištění určité doživotní úrovně. Druhý pilíř doplňuje slabé stránky prvního pilíře. V roce 1972 proběhlo referendum, kde občané vyslovili souhlas, aby zaměstnanecké pojištění bylo povinné. Dle právní legislativy, se vznik druhého pilíře datuje až na rok 1985.

Tento pilíř je příspěvkově definovaný. V tomto pilíři je potlačena solidarita a upřednostňují se prvky zásluhovosti. Výpočet penze je závislý pouze na výši příspěvků do systému. Dochází zde k značným rozdílům ve výši penzí mezi obyvatelstvem. Stát kontroluje fungování druhého pilíře, ale jeho správa stále spadá pod soukromou sféru. Stát udává

minimální povinné zhodnocení, pokud instituce tohoto zhodnocení nedosáhne, rozdíl musí dorovnat ze svých zisků.

Účastníkem pojištění je občan ve věku 24+ s platnou pracovní smlouvou s minimálním příjmem stanovený v zákoně. Pro osoby samostatně výdělečně činné, občany pracující na dohodu o práci a další je účast v druhém pilíři dobrovolná. Celkem se druhého pilíře účastní nadpoloviční většina zaměstnaných osob.

Výše příspěvku je závislá na věku přispěvatele a na pohlaví, příspěvek se odvádí současně spolu s příspěvkem zaměstnavatele jako jedna částka. Od roku 2005 nastala změna ohledně vyrovnání rozdílů velikosti příspěvku mezi muži a ženami. Zaměstnavatel do systému musí přispívat minimálně ve stejné výši jako zaměstnanec. Zaměstnavatelé často přispívají až dvojnásobnou částkou do systému z důvodu motivace a poskytnutí výhod.

Možnost odchodu do důchodu je umožněno i zde v druhém pilíři. Odchod do důchodu může jedinec odejít až o pět let dříve. Odchod do předčasného důchodu je nevýhodný, oproti tomu pozdější odchod do důchodu je zvýhodněn. Penze jsou ve Švýcarsku zdaněny, stejně jako jiný příjem. Osvobození od daní platí při souběhu penze s platem ze zaměstnání. Příspěvky do systému jsou daňově odčitatelnou položkou pro zaměstnance i pro zaměstnavatele.

Druhý pilíř obsahuje čtyři zaměstnanecké plány.

- Kolektivní fondy, které vytvořili pojišťovny nebo banky. Tyto fondy kolektivně spravují aktiva, a dodržují oddělené účty pro jednotlivé zaměstnavatele.
- Fondy profesních asociací, tyto fondy spravují jedno penzijní schéma se srovnatelnými pravidly.
- Multizaměstnavatelské fondy tvořené pro zaměstnance veřejného sektoru.
- Konglomerátní skupinové penzijní fondy speciálně vytvořené pro firmy ve skupině.

V případě velkých firem zaměstnanci je poskytnut penzijní plán vlastní firmě. Pokud se bude jednat o firmu s menším rozsahem, tato firma své zaměstnance zařadí do již vytvořených kolektivních fondů.

Druhému pilíři ve Švédsku je vytýkán nedostatek transparentnosti. Transparentnost je složité zajistit při tak velkém počtu malých institucí. Dále se vytýká druhému pilíři, že zaměstnanec nemůže změnit fond, pokud nezmění i zaměstnavatele. Z tohoto důvodu zaměstnanec nemůže maximalizovat svoji efektivitu.

Účastník pojištění má nárok na výplatu důchodu jednorázově, pouze pokud doživotně odchází ze státu, nebo pokud se stává OSVČ. Další možnost výplaty důchodu jednorázově je, že důchod je tak malý, že částka je nižší než roční penze.

6.6.3. III. Pilíř

Třetí pilíř penzijního systému ve Švýcarsku se skládá ze dvou částí.

- Individuální úspory na stáří, na které se dají uplatnit daňové úlevy. Tyto úspory může jedinec spravovat pouze ve Švýcarsku. Uživatelem této části třetího pilíře mohou být všichni, kdo přispívají do prvního pilíře. Připisované úroky nepodléhají dani z příjmu.
- Ostatní úspory obyvatel, jako je třeba životní pojištění, kde není možno uplatnit daňové úlevy. Tyto úspory nejsou vázány na přesný cíl použití, a mohou být spravovány penzijními fondy i v zahraničních zemích. Tento pilíř není určen pouze pro zaměstnané nebo nezaměstnané občan Švýcarska, ale i pro cizince, kteří si tu chtějí uložit své finance. Neexistuje zde žádné omezení ohledně výše příspěvku.

Maximální příspěvek do třetího pilíře byl pro rok 2011 stanoven na 6682 CHF. Tato maximální výše příspěvku se týká pouze osob v zaměstnání, OSVČ mají maximální hranici vyšší. Důchod v případě smrti příjemce nepodléhá dědictví.

6.7. Shrnutí

Z výše uvedených rozborů jednotlivých států vyplývá, že tří pilířový systém je funkční a dal by se aplikovat i v ČR. Je mnoho kvalitních penzijních systémů, ale žádný není dokonalý. Většina států, jako je výše uváděné Polsko a Maďarsko, se potýkali se stejnými problémy, jako je tomu u ČR. Stále se zvyšující věk populace a nízká porodnost, neboli ubývání ekonomicky aktivních obyvatel, vede k postupnému vyčerpání státních zdrojů. Což vede k důchodovým reformám ve většině těchto států.

Penzijní systémy se liší v jednotlivých státech, společným znakem je však pro každý stát státní penze. V důchodové reformě by tedy nemělo chybět ponechání státní penze i nadále. Cílem důchodové reformy v ČR by mělo být, po vzoru ostatních států, přenesení zodpovědnosti zabezpečit se na stáří na jednotlivé občany. Již v dnešní době existuje řada fondů nabízející důchodové pojištění. Tyto fondy skýtají i určitá rizika, protože nikde na světě nejsou vklady u těchto fondů pojištěné, proto je chování těchto fondů velmi konzervativní a výnosy dosahují minimální výše.

V řadě rozvinutých zemí, jako je třeba Nizozemí a Švýcarsko, podporují důchodový systém zaměstnavatelé, kteří se vysokou měrou podílejí na spoření si na stáří jednotlivých zaměstnanců.

Podíváme-li se blíže na Švýcarský penzijní systém, který je dáván za příklad velmi rozvinutého systému. Kombinuje průběžný systém se soukromým pojištěním. Tato země má dlouhá léta prosperující systém s důvěrou v kapitálové trhy. Investování do druhého pilíře je zde bezproblémové a již zaběhnuté. Český občan nedůvěřuje kapitálovému trhu, nebo by se dalo říci, že tomuto trhu spíše nerozumí.

Český občan, na rozdíl od Švýcarského, své úspory na penzi vybírají již v průběhu života a většinou to není z důvodu penze.

Průběžné financování není vzhledem k demografickému vývoji obyvatelstva vhodné a dlouhodobě udržitelné pro žádný stát. Obyvatelé se budou muset podílet stejně jako v ostatních zemích na svém zabezpečení na stáří. Například každý Švýcar byl zvyklí se zabezpečit na důchod pomocí vlastního spoření, proto když přišla v tomto povinnost si spořit neměli s tím občané Švýcarska větší problémy. Toto se v ČR nedá očekávat, občan ČR stále spoléhá na to, že se o něj postará ve stáří státní systém, což by mohlo způsobit problémy při zavedení druhého pilíře jako povinné spoření si na stáří, po dobrovolném rozhodnutí o vstupu.

Z Švýcarského vzoru vzešla důchodová reforma v Polsku, kde zavedli podobný systém před 12. Dle dlouhodobých prognóz se jeví toto rozhodnutí jako správné a polská vláda je spokojena s vývojem systému v zemi a předpokládá úlevu důchodového systému i v budoucnu.

Kdybychom hledali systém, který se nejvíce podobá tomu v ČR, bude to ten německý, tento systém se potýká v této době s velkými problémy. Německo zvolilo již před několika lety průběžný systém financování a dnes se jako většina Evropy potýká se stárnutím populace. Oproti tomu v zemích, kde se státem placená minima vyrovnávají dobrovolným či povinným soukromým pojištěním na tuto hrozbu pohlížejí s menšími obavami. Proto je zcela logické, že průběžné financování tedy nebude tak výhodné jak si mnoho zemí myslelo, a dle toho by také ČR měla reagovat ve své připravované důchodové reformě. Problémům čelí i země jako je Rakousko, Slovensko, Španělsko, nebo Itálie.

Složení financování prvního pilíře je v ČR a Švýcarsku velmi podobné. V obou těchto zemích své příspěvky ukládá zaměstnanec i zaměstnavatel do státní kasy. V ČR jsou rozdílné sazby příspěvku zaměstnance a zaměstnavatele, oproti tomu ve Švýcarsku jsou sazby jednotné. Švýcarsko, stejně jako ČR, stále zvýhodňuje v penzijním pojištění ženského pohlaví, u mužů je nastaven věk odchodu do důchodu v obou zemích na 65 let. Ohledně druhého pilíře je zde zásadní rozdíl, ČR dosud druhý pilíř nezavedla, oproti tomu ve Švýcarsku funguje již mnoho let.

Stále toto vše vede k jednomu a to vzít osud do vlastních rukou a naučit se převzít zodpovědnost sám za sebe pro období stáří. Obyvatelstvo ČR se bude muset přizpůsobit trendům na trhu a naučit se individuality.

7. EKONOMICKÁ AKTIVITA

Ekonomicky aktivní obyvatelstvo lze počítat dle dvou teorií. Demografická teorie považuje za ekonomicky aktivního obyvatele jedince ve věkovém rozmezí 20-64 let. Ještě před několika lety tato hranice byla posunutá na věkové rozmezí 15-59. K posunu věkové hranici došlo v závislosti na zvyšování průměrného věku obyvatelstva. Ta nelze předpokládat, že osoby ve věku 15-19 let v dnešním světě je pro stát ekonomicky aktivní. Tato teorie předpokládá, že např. osoba ve věku 23 let je ekonomicky aktivní a nebere v potaz druhou variantu. Také obyvatelstvo, ve věku 65+, patří mezi skupinu, která má ve svém zastoupení ekonomicky aktivní obyvatelé. Tedy tato metoda je zcela nepřesná oproti druhé metodě, kterou využívá výběrové šetření pracovních sil.

VŠPS bere v úvahu druhou variantu, že osoba ve věku 23 let nemusí být ekonomicky aktivní. Toto šetření považuje za ekonomicky aktivní osobu jedince staršího věku 15 let a v posledním období byla zaměstnaná nebo nezaměstnaná. Tato teorie lze považovat za přesnější zobrazení skutečné situace.

7.1. Míra ekonomické aktivity

Míra ekonomické aktivity je podíl mezi celkovou pracovní silou a počtem osob v předproduktivním a poproduktivním věku.

Míra ekonomické aktivity je podílem aktivního obyvatelstva a celkového počtu obyvatel.

$$a = \frac{A_x}{P_x} \quad (6)$$

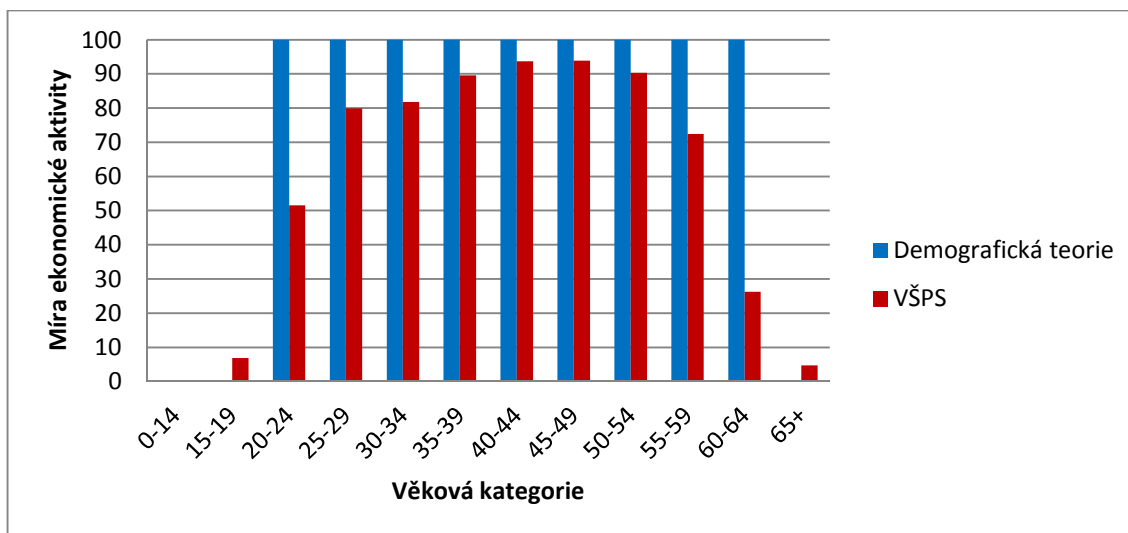
Kde: A_x ... je aktivní obyvatelstvo ve věku x

P_x ... je celkový počet obyvatelstva ve věku x

Tabulka 17: Výpočty míry ekonomické aktivity

Demografická teorie	VŠPS	Věk
$a = \frac{0}{1\,506,1} = 0$	$a = \frac{0}{1\,506,1} = 0$	10-14
$a = \frac{599,2}{599,2} = 1$	$a = \frac{25 + 16,1}{599,2} = 0,0686$	15-19
$a = \frac{697,3}{697,3} = 1$	$a = \frac{301,9 + 57,3}{697,3} = 0,5151$	20-24
$a = \frac{753,6}{753,6} = 1$	$a = \frac{545,9 + 56,6}{753,6} = 0,7995$	25-29
$a = \frac{912,1}{912,1} = 1$	$a = \frac{699,9 + 45,9}{912,1} = 0,8177$	30-34
$a = \frac{867,5}{867,5} = 1$	$a = \frac{733,6 + 43}{867,5} = 0,8952$	35-39
$a = \frac{702,9}{702,9} = 1$	$a = \frac{622,1 + 36,6}{702,9} = 0,9371$	40-44
$a = \frac{688,7}{688,7} = 1$	$a = \frac{608,4 + 37,8}{688,7} = 0,9383$	45-49
$a = \frac{687,1}{687,1} = 1$	$a = \frac{579,5 + 40,9}{687,1} = 0,9029$	50-54
$a = \frac{758,3}{758,3} = 1$	$a = \frac{508,6 + 40,5}{758,3} = 0,7241$	55-59
$a = \frac{732,7}{732,7} = 1$	$a = \frac{184,7 + 7,6}{732,7} = 0,2625$	60-64
$a = \frac{0}{1\,615,9} = 0$	$a = \frac{75,6 + 1,1}{1\,615,9} = 0,0475$	65+

Zdroj: Vlastní výpočty

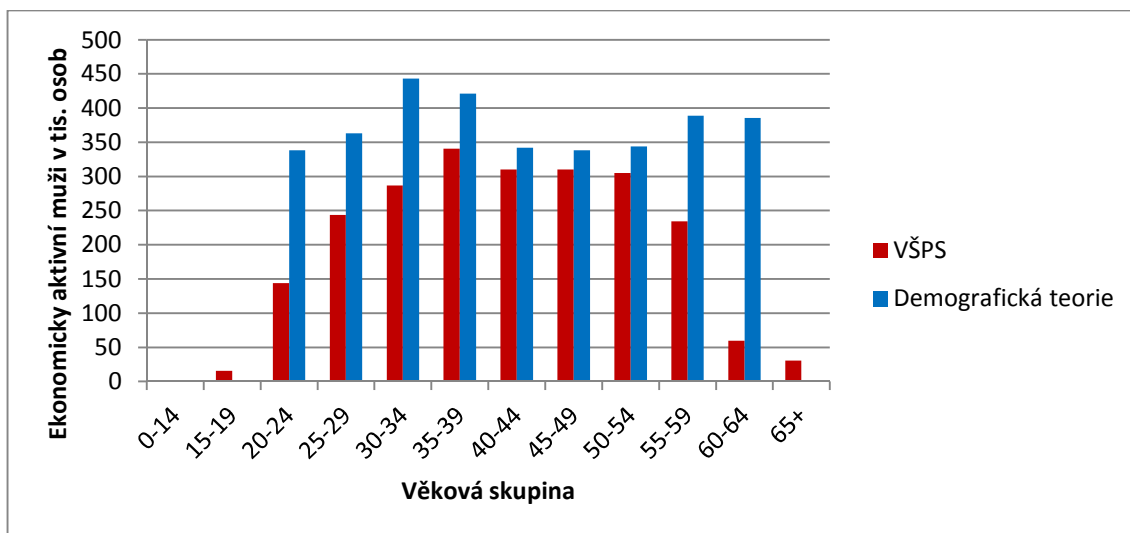

Obrázek 10: Míra ekonomické aktivity rok 2010

Zdroj: Data demografická ročenka ČR 2011, Vlastní výpočty a úpravy

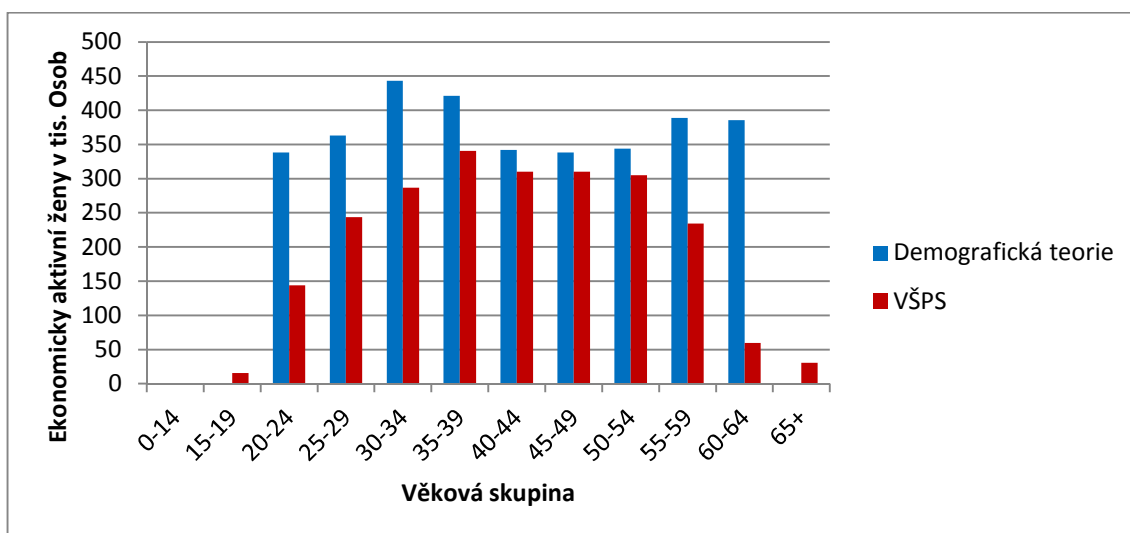
Na grafu bylo dokázáno, že míra ekonomické aktivity dle demografické teorie se výrazně liší od způsobu určení míry dle VŠPS. Nejvýraznější rozdíly vznikají v letech 20-24 a 60-64. Demografická teorie předpokládá ve všech věkových skupinách stejnou ekonomickou aktivitu, nebo-li všichni občané od 20 do 64 jsou ekonomicky aktivní. Dle VŠPS ekonomická aktivita stoupá od skupiny 15 až 19 let, aby dosáhla svého maxima okolo 44 let a ke stáří míra ekonomické aktivity opět klesá.

Na obrázku 11 a 12 je opět vyjádřen více jak 50 % rozdíl demografické teorie a VŠPS ve věkových skupinách 20-24 a 60-64 let. Demografická teorie předpokládá vyšší ekonomickou aktivitu ve věku 20-64 než je realita a zcela zapomíná na skupiny 15-19 a 65+, kde ekonomicky aktivní obyvatelstvo figuruje. VŠPS vychází z detailních hodnot, dle kterých jsou výsledky reálné.

Obrázek 11: Počet ekonomicky aktivních obyvatel 2010 muži

Zdroj: Vlastní úprava

Obrázek 12: Počet ekonomicky aktivních obyvatel 2010 ženy

Zdroj: Vlastní úprava

Dle uvedených grafů je zřejmé, že v případě demografické teorie dochází k nadhodnocování míry ekonomické aktivity. Rozdíly, které se vytváří mezi těmito teoriemi, jsou zřetelné a nejde jen o malé rozdíly.

Ekonomická aktivita závisí i na vzdělání, pokud tedy bude pokračovat dnešní trend vzdělávání se, tak ve věkové skupině 20-24 let bude stále méně ekonomicky aktivních jedinců.

Demografická teorie se používá z důvodu jednoduchosti. Ovšem výsledky jsou zavádějící a nepopisují přesnou realitu. Oproti tomu výběrové šetření udává výsledky v přesných číslech dle statistik.

8. POHLED OBČANŮ ČR NA DŮCHODOVOU REFORMU

Pohled českých občanů na přicházející důchodovou reformu se mění každým dnem. Podle průzkumu společnosti STEM se až 60 % občanů domnívá, že opravdu nynější důchodový systém nemůže dlouho stát unést. V roce 2011 to bylo 74 % občanů. Současně došlo k snížení počtu lidí, kteří si myslí, že důchodovou reformu se podaří prosadit. Za výrazným snížením dle průzkumu stojí prvotní změny vlády.

Oproti reformě, která by měla vést k pomalejšímu narůstání důchodů, protestují organizace seniorů, je jasné že další snížení důchodů povede k sociálním problémům penzistům. V dobách zvyšování cen pohonných hmot, potravin, nájmu, a dalších výdajů, se snaží vláda omezit pravidelné zvyšování důchodů.

V porovnání s jinými státy patří čeští důchodci vzhledem k životní úrovni k průměru.

Vzhledem k vzrůstajícím nákladům na živobytí jsou mnozí důchodci nuceni pracovat i v důchodovém věku pro zlepšení své životní úrovně.

K názorům na důchodovou reformu velmi přispívají i média a výroky ekonomů v nich. Negativní výroky o připravovaném druhém pilíři a nejistoty zisku z něho budí v obyvatelstvu další nedůvěru, která je nežádoucí. I analytici připustili určité obavy o zájem o druhý pilíř. Otázkou však zůstává, pokud nebude o nový produkt zájem, zda je reforma zapotřebí a zda přinese kýžený efekt. Vedoucí ministerstva práce a sociálních věcí připustil, že zájem občanů je klíčový a bez něho je reforma nepodstatná.

Optimistické předpoklady, které vláda prezentuje mezi občany, v reálu nejsou tak výnosné. Podle posledních propočtů ČSOB bude nový model důchodového systému výhodný jen pro patnáct procent pracující populace, s podmínkou že bude mít vyšší příjmy a bude dostatečně mladá. Což znamená, věk kolem 25 let s příjmem přes dvacet tisíc korun. Při průměrné mzdě okolo 22 tisíc korun nedosáhne na požadovanou hranici cca. 50 % obyvatel.

Obyvatelstvo bere téma důchodové reformy jako velmi ožahavé a nejspíš ještě dlouho bude. Důchodová reforma je tak moc diskutována, protože každého jedince čeká stáří a samozřejmě bude chtít zachovat si určitou ekonomickou úroveň.

Vznik druhého pilíře je dle průzkumu STEM pro 64 % obyvatel nesrozumitelný. Nedokáží se orientovat v nadcházejících novinkách. Smlouvu o vstupu do druhého pilíře bude moci nabízet i občan nepodléhající dozoru ČNB, jen na základě podepsaného prohlášení.

ZÁVĚR

Důchodová reforma v ČR se jeví dle zjištěných faktů jako nevyhnutelná. Otázkou zůstává, jestli cesta, po které se ČR vydala, bude tou pravou.

Příklady za ostatní státy ukazují, že třípilířový systém, který by měl být zaveden v ČR s příchodem roku 2013, mohou být plně funkční. Naopak tento systém nezaručuje 100 % úspěch a bude hodně záležet, jak bude zavedení důchodové reformy přijato občany.

První pilíř by měl občanům zaručit alespoň minimální starobní penzi, druhý a třetí pilíř je dobrovolný, a tak bude rozhodovat o životní úrovni v důchodovém věku. Tento fakt si musí lidé uvědomit. Když k tomuto nedojde a občané budou i nadále spoléhat pouze na stát, nebude mít ani chystaná důchodová reforma příliš nadějí na úspěch.

Při zavedení druhého pilíře se vychází ze zkušeností jiných států. Zde je velkým rizikem mentalita občanů, kteří nejsou v ČR naučeni důvěřovat fondům. Uvázat se k doživotnímu přispívání, podle výkladu druhého pilíře, budou občané, minimálně v době uvedení pilíře, považovat za riskantní a budou své rozhodnutí odkládat až k hranici 35 let. Což by mohlo vést k nenaplnění předpokládaných prognóz.

Třetí pilíř je oproti druhému zcela dobrovolný a je už mnoho let funkční. Přispívají k tomu i nemalé příspěvky ze strany zaměstnavatelů. Základními produkty tohoto pilíře jsou penzijní a důchodové pojištění. Penzijní připojištění je základem třetího pilíře, proto je i dotováno státním příspěvkem. Důchodové připojištění je naopak pro zvýšení životní úrovně v důchodovém věku jedince. Obě varianty jsou podporovány ze strany státu odpočty z daní a příspěvky od zaměstnavatele, o které si může snížit zaměstnavatel základ daně. Toto je další nepřímá podpora třetího pilíře. Na trhu je i celá řada produktů, které by se dali využít k spoření, nebo přilepšení na penzi. Patří sem termínovaný vklad, spořicí účet nebo podílové fondy. V ČR není tento způsob masově rozšířený a běžný mezi občany. Do budoucna po přijetí faktu, že se jedinec musí podílet na zabezpečení života ve stáří, dojde k hojnějšímu rozšíření využití i pro tyto produkty.

S demograficky se zvyšujícím průměrným věkem, se současná situace s průběžným systémem financování nedá udržet. Určitá část tohoto systému zůstane i nadále ve formě prvního pilíře, stejně tak jako v ostatních zemích. S problémy, se kterými se potýká ČR, se potýká i mnoho jiných vyspělých zemí. Penzijní reformy se tak zřejmě budou týkat i mnoha dalších zemí, kde ještě reformy neproběhly.

Celá problematika důchodů souvisí s ekonomicky aktivním obyvatelstvem. Jsou na něm postaveny všechny prognózy a předpokládané výsledky důchodové reformy. Pro stanovení

výše ekonomicky aktivního obyvatelstva se využívá dvou základních analýz, které poskytují velmi rozdílné závěry. Demografická teorie předpokládá 100 % míru ekonomické aktivity pro jednotlivé věkové skupiny, bez ohledu na skutečnou situaci. Tedy tato teorie je pouze přibližná a nekopíruje skutečný stav a nadhodnocuje reálnou ekonomickou míru aktivity.

Na důchodovou reformu existují protichůdné názory. Vzhledem k častým změnám a špatné informovanosti o důchodové reformě klesá důvěra občanů v její úspěšnou realizaci. Stát by se měl zaměřit na osvětu obyvatelstva, která by měla být zaměřena na fakt, že občan v důchodu nebude stát schopný žít. Pro zajištění prostředků na stáří si bude muset ušetřit každý sám a nabízí jim k tomu státem podporované prostředky.

V ČR panuje právem jistá nedůvěra k finančním institucím pramenící z minulosti. V pojišťovnách bude díky vybraným příspěvkům alokováno velké množství peněz v technických rezervách, vznikají tak rizika související s použitím finančních prostředků na jiné aktivity než byly určeny.

Ať je názor obyvatelstva jakýkoliv, stát je momentálně v situaci, kdy důchodovou reformu potřebuje. Určitá rizika z reformy vyplývají, do jaké míry se naplní, ukáže až budoucnost.

POUŽITÁ LITERATURA

- [1] Bezděk, Vladimír, *Penzijní systémy obecně i v kontextu české ekonomiky I. a II. díl*, Praha: ČNB sekce měnová, 2000
- [2] BOLAND, P.J. *Statistical and probabilistic methods in actuarial science*. Boca Raton: Chapman & Hall/CRC, 2007. ISBN 978-1-58488-695-2
- [3] *Český důchodový systém* [online] 2012 [cit. 2012-3-3] Dostupné z WWW: <http://www.mpsv.cz/files/clanky/11969/Analyza.pdf>
- [4] *Daňový režim* [online] 2011 [cit. 2011-4-1] Dostupné z WWW: www.apfcr.cz/cs/komentare-dane/prehled-zakladnich-danovych-ustanoveni.html
- [5] *Důchodová reforma změny* [online] 2012 [cit. 2012-3-27] Dostupné z WWW: <http://www.mpsv.cz/cs/11970>
- [6] *Důchodové pojištění* [online] 2010 [cit. 2011-2-23] Dostupné z WWW: <http://www.cap.cz/Item.aspx?item=D%c5%afchodov%c3%a9+poji%c5%a1t%c4%9bn%c3%ad&typ=HTML>
- [7] Holub M - Pollnerová Š. - Šlapák M., *Analýza povinného spoření zavedeného v zahraničních důchodových systémech*, Praha: VÚPSV (Výzkumný ústav práce a sociálních věcí) Praha, 2005
- [8] *Jak na penzijní připojištění* [online] 2011 [cit. 2011-3-19] Dostupné z WWW: www.apfcr.cz/cs/co-je-penzijni-pojisteni/
- [9] Krebs, V., a kol.: *Sociální politika*. Třetí přepracované vydání. Praha. ASPI 2005. ISBN 80-7357-050-5.
- [10] Mikušková, M. Brno: *Srovnání penzijních fondů*. Praha: VÚPSV Praha, výzkumné centrum Brno, 2006
- [11] Navrátil D. – Bittner P., *Penzijní řešení: Srovnání penzijních systému ve světě*. Česká správní 2011
- [12] *Penzijní pojištění* [online] není udáno [cit. 2012-4-2] Dostupné z WWW: www.penzijnipripojisti.cz
- [13] *Penzijní připojištění* [online] 1998 – 2012 [cit. 2012-3-25] Dostupné z WWW: <http://www.mesec.cz/pojisteni/penzijni-pripojisti/pruvodce/>
- [14] *Pojištění* [online] 2012 [cit. 2012-4-13] Dostupné z WWW: <http://www.penize.cz/pojisteni>

- [15] PŘIB, Jan. *Kdy do důchodu a za kolik*. 11. aktualiz. vyd. Praha : Grada, 2010. 128 s. ISBN 9788024732923
- [16] SEKERKA, B. - BAŤA, R. *Notes on Pension Reform in the Czech Republic. In Human Capital and Investment in Education*. Praha: Vysoká škola finanční a správní, o. p. s., 2011. s. 1-17. ISBN 978-80-7408-057-9
- [17] Sekerka, B. - Stará, D. *Kvantitativní aspekty v důchodovém pojištění*. In Sborník z 13. mezinárodní vědecké konference Lidský kapitál a investice do vzdělání. Praha: Vysoká škola finanční a správní, o. p. s., 2010. s. 1-10. ISBN 978-80-7408-043-2
- [18] Seminář pro odborníky z oblasti pojišťovnictví z 13.října 2011
- [19] *Spořicí účty* [online] 1998 – 2012 [cit. 2012-3-25] Dostupné z WWW: <http://www.mesec.cz/sporeni/sporici-ucty/pruvodce/>
- [20] *Starobní důchody* [online] 2011 [cit. 2012-1-28] Dostupné z WWW: <http://www.mpsv.cz/cs/618>
- [21] Šulc, J., *Penzijní připojištění*, 2. aktualizované a rozšířené vydání, Grada Publishing, Praha 2004, ISBN 80-247-0772-1
- [22] ŠULC, Jaroslav. *Alternativy reformy penzijního systému v České republice*. 1. vyd. Praha : Vysoká škola finanční a správní, 2005. 93 s. ISBN 8086754340.
- [23] *Termínované vklady* [online] 1998 – 2012 [cit. 2012-3-25] Dostupné z WWW: <http://www.mesec.cz/sporeni/terminovane-vklady/pruvodce/>
- [24] www.cszo.cz
- [25] *Zabezpečení na stáří* [online] 2011 [cit. 2012-3-5] Dostupné z WWW: <http://www.ovb.cz/Nabidkaproduktu/Zabezpeceninastari.aspx>
- [26] Zákon 42/1994 Sb., o penzijním připojištění (v platném znění)

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha 1 Penzijní připojištění smlouva

Allianz

Prodejní místo **9998** Obchodní síť **001** Pojišťovací zprostředkovatel **20162844** **422710**

Rámcová smlouva

Smlouva číslo: 017947996

Penzijní připojištění

Allianz penzijní fond, a. s., Ke Štvanici 656/3, 186 00 Praha 8, Česká republika
IČ: 25 61 26 03, obch. rejstřík u Měst. soudu v Praze, oddíl B, vložka 4972
www.allianz.cz/penzijnifond, penz-fond@allianz.cz
tel.: +420 224 405 789, +420 224 405 111, NON-STOP 800 170 000

Bankovní spojení: Komerční banka, a. s., Václavské nám. 42, 110 00 Praha 1
Číslo účtu: 3093300267/0100
Variabilní symbol je číslo smlouvy
Konstantní symbol pro příspěvek účastníka je 3558 J
Konstantní symbol pro příspěvek zaměstnavatele je 3552

Allianz penzijní fond, a. s., a účastník uzavírají tuto smlouvu o penzijním připojištění se státním příspěvkem podle zákona č. 42/1994 Sb. v platném znění.

I. Účastník – osobní údaje

Muž Žena Rodné číslo¹⁾ nebo Číslo pojistěnce¹⁾

Datum narození **20 01 1975** Místo narození **BROUMOV**

Státní občanství **ČESKÉ** Titul před Titul za

Příjmení Jméno

Ulice, číslo²⁾ Stát EU³⁾

PSČ **54954** Obec **POLICE NAD METUJÍ**

Telefon E-mail

Druh dokladu OP Pas ŘP Číslo dokladu Platnost do **16.10.2016**

Vydán kdy **16.10.2006** Politicky exponovaná osoba ve smyslu zákona č. 253/2008 Sb. ano ne

4694

II. Dávky penzijního připojištění

V souladu s penzijním plánem se sjednává poskytování starobní penze. Dále se sjednává poskytování penze: invalidní výsluhové

Uvedením oprávněných osob ve smlouvě je sjednána pozůstalostní penze.

Oprávněné osoby	Příjmení	Jméno	Den	Měsíc	Rok narození	%
I.			15	09	1978	10
II.						
III.						

Doba výplaty pozůstalostní penze (pokud je uvedena oprávněná osoba) (Může být od 1 roku do 15 let)

Sjednání služby Daňový automat⁴⁾ ano ne

III. Příspěvky na penzijní připojištění

Měsíční příspěvek: účastník **500**

zaměstnavatel Pokud je příspěvek od zaměstnavatele proměnný, uveďte v poličku zaměstnavatel znak %.

jiný plátc

Frekvence splátek: roční pololetní čtvrtletní měsíční⁵⁾

Způsob platby: bezhotovostní úhrada poštovní poukázkou⁶⁾ SIPO⁶⁾ inkaso z účtu⁷⁾

IV. Počátek penzijního připojištění

01 . 04 . 2012

T.Č. 500.08/08.2009

